

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE REGELING VAN DE BEGRAFENIS

Inleiding.

1. *Persoonlijk, familiaal en maatschappelijk karakter van de begrafenis.*

De begrafenis is meer dan het louter opruimen van het stoffelijk overschot van een dode. Zij is immers de uittocht van een menselijke *persoon* uit het rijk der levenden.

De begrafenis is tevens een gebeuren met een *familiaal* karakter. Zij wordt de dode bezorgd door de kring van de naastbestaanden. Het is de plicht van de familie haar afgestorven leden waardig te begraven. Deze plicht heeft hoofdzakelijk een moreel karakter; slechts wanneer de nalatenschap van de overledene geen actief bevat, zullen de familieleden, die een onderhoudsverplichting hebben tegenover de afgestorvene, doch verzuimen deze te begraven, in rechte kunnen aangesproken worden : de kosten besteed aan de begrafenis door een vriend, of door gemeentelijke diensten zullen door deze familieleden moeten worden gedragen (1).

Het begraven van een afgestorven lid is tevens het recht van de familie (2). De familieleden bezitten dit recht uit eigen hoofde; het volgt niet uit de erfrechtelijke regeling (3). Het recht van de familieleden heeft een overwegend persoonlijkheidskarakter (4), alhoewel het echter vatbaar is om als voorwerp van een overeenkomst te dienen (5).

Tenslotte doet het begraven van een dode zich in het *maatschappelijk* leven voor als een cultus, gedragen en beheerd door een geheel van gewoonten en tradities. Deze zijn ongeschreven, morele wetten van de menselijke gemeenschap wier naleving wordt aanzien als een uiting van eerbied voor de persoonlijkheid van de overledene en wier uitvoering gegarandeerd wordt door sociale sancties als verontwaardiging en afkeur.

Bij het regelen van de begrafenis, zo o.m. bij het bepalen van het godsdienstig of het burgerlijk karakter van de begrafenis, of bij het aanduiden van de grafplaats enz., zal zowel met het persoonlijk als met het familiaal en het maatschappelijk karakter der be-

grafenis dienen rekening gehouden. Het is echter duidelijk dat hierbij tal van conflicten mogelijk zijn : een begrafenis, in overeenstemming met de persoonlijkheid van de afgestorvene beantwoordt niet altijd aan de wens van de naastbestaanden; of nog kan de wens van de decujus betreffende zijn begrafenis in strijd zijn met de regelen van de openbare orde en de goede zeden; of kan er tussen de naastbestaanden zelf een geschil nopens de regeling van de begrafenis ontstaan. Meteen rijst de vraag naar een rechtsbeginsel dat bij dergelijke conflicten een oplossing zou kunnen brengen.

2. *Ontstentenis van een wettelijke reglementering in zake begrafenisregeling.*

Een onderzoek van de wetteksten brengt ons echter de bevinding dat de wetgever betreffende de regeling der begrafenis geen enkel voorschrift heeft uitgevaardigd (6). Wel bevat het Burgerlijk Wetboek principes aangaande de verplichting van eerbied en achting, waarmede het kind zijn ouders moet bejegenen (artikel 371), en principes aangaande de wederzijdse verplichting der echtgenoten (artikel 212-216) : het B.W. beperkt zich aldus tot het omlijnen van de zedelijke familieverhoudingen onder levenden (7).

De afwezigheid van een wettelijke reglementering verhoogt het belang van onderhavige studie. Zij biedt inderdaad de gelegenheid de opbouw en de ontwikkeling van een rechtspraak na te gaan, en meteen voedsel voor de overtuiging dat zo menig juridisch gebeuren zich voordoet naast en buiten de wet.

3. *Het fundamenteel rechtsbeginsel inzake begrafenisregeling.*

Inzake begrafenisregeling dient als fundamenteel rechtsbeginsel te worden aanvaard dat : « *de begrafenis in overeenstemming behoort te zijn met het leven dat de overledene heeft geleid, met aldatgene wat zijn persoonlijkheid heeft geconstitueerd* ».

De overledene behoort begraven te worden volgens zijn levensovertuiging en -houding, volgens zijn maat-

schappelijke stand en vermogen. De persoonlijkheid immers van de overledene zelf, en niet de wil van de naastbestaanden is bepalend voor de aard en de vorm van de begrafenis.

Zo zal b.v. de gehuwde katholieke vrouw, die niet de wens heeft uitgedrukt burgerlijk te worden begraven, doch integendeel vóór haar dood om de bijstand van een priester heeft verzocht, op de aanvraag van haar moeder, ook spijs het verzet van haar man, kerkelijk begraven worden (8) : een godsdienstig leven roept immers de konsekwentie van een godsdienstige begrafenis te voorschijn.

De toepassing van het fundamenteel rechtsbeginsel levert geen moeilijkheden op wanneer de decujus *zelf* zijn begrafenis heeft *geregeld*; de naastbestaanden hebben in dit geval enkel zijn wilsbeschikkingen trouw uit te voeren.

De toepassing wordt echter moeilijker wanneer de decujus *geen regeling* heeft bepaald. Indien zijn persoonlijkheid, geconstitueerd door levensovertuiging, stand en vermogen, zich duidelijk in het maatschappelijk leven heeft geaffirméerd, zullen de naastbestaanden gemakkelijk de juiste regeling treffen. Indien echter zijn persoonlijkheid niet klaar was omlijnd, zijn de meest intieme naastbestaanden geroepen om, naar best inzicht, in overeenstemming met de kennis die zij bezitten over de afgestorvene, de begrafenis te regelen.

De decujus heeft zijn begrafenis geregeld.

§ 1. *Het recht van de mens om, gedurende zijn leven, zijn begrafenis te regelen.*

Volgens sommigen kan aan de mens het recht zijn begrafenis te regelen niet worden toegekend. «Die bevoegdheid, zo beweren ze, gaat zijn attributen te buiten, omdat zij slechts dan uitwerking verkrijgen kan wanneer de wil reeds opgehouden heeft te bestaan. Als axioma moet worden aanvaard, dat de mens noch kan willen, noch kan handelen in deze wereld na zijn dood. De vrijheid van het individu sterft met het individu : Mors omnia jura solvit ! Bij de dood eindigen onze rechten en beginnen deze van onze opvolgers » (9).

Het Hof van Cassatie nam geen vrede met deze opvatting. Het oordeelde : «Dat de mens, meester van zijn persoon gedurende zijn leven, *vrij beschikt over zijn stoffelijk overschot* voor de tijd dat hij er niet meer zal zijn; dat hij zijn begrafenis regelt, zoals hij het goedvindt, op voorwaarde dat hij de wetten en de goede zeden eerbiedigt; dat dit recht niet deriveert van het testeerrecht, maar integendeel zijn oorsprong vindt in de persoonlijkheid en de vrijheid van de mens; dat dit recht, alhoewel nooit uitdrukkelijk erkend bij de wet, steeds is aanvaard als een *natuurlijk recht van de mens*; dat in geval van konflikt tussen hen, die de regeling der begrafenis voor zich opeisen, de wil van de overledene om een verplichtend karakter te hebben, zich niet moet uiten in een bepaalde vorm, maar dat deze kan worden afgeleid uit allerlei omstandigheden, wier appreciatie aan de wijsheid van de rechter wordt overgelaten » (10).

De mens heeft ten overstaan van zijn lichaam een persoonlijkheidsrecht, dat hem toelaat, gedurende zijn leven, de regeling zijner begrafenis voor te bereiden, en hem na de dood de uitvoering ervan verzekert.

De rechtspraak (11) aanvaardt eensgezind dat inzake regeling van de begrafenis *de wil* van de overledene moet worden nageleefd, zo hij maar niet in

strijd is met de wet en de goede zeden. Steeds, zo gaat de rechtspraak verder, is wijziging van wils-gesteltenis mogelijk; het is dan ook zijn laatste wilsbeschikking, welke inzake begrafenisregeling doorslaggevend zijn zal.

§ 2. *Betekenis der wilsbeschikkingen van de decujus nopens zijn begrafenis.*

De begrafenis behoort, zoals boven werd betoogd, in overeenstemming te zijn met de persoonlijkheid van de overledene. Toch heeft de mens het recht door eigen wilsbeschikkingen zijn begrafenis te regelen. Welke is nu de betekenis van die wilsbeschikkingen ten overstaan van het vooropgestelde fundamentele rechtsbeginsel ?

De wilsuitingen van de decujus nopens zijn begrafenis zijn instructies, inlichtingen voor de personen, die zijn begrafenis zullen verzorgen. Zo kan de decujus op uitdrukkelijke of stilzwijgende wijze het burgerlijk of godsdienstig karakter zijner begrafenis bepalen en zijn begraafplaats aanduiden.

Aldus werd in Frankrijk geoordeeld dat : « Wanneer een persoon, gedurende zijn ziekte, het bezoek van een priester heeft geweigerd en bij een niet-herroepen testament de wens heeft uitgedrukt begraven te worden zonder godsdienstige plechtigheden, maakt de erfgenaam, die alhoewel bekend met deze wil, het lijk heeft doen overbrengen naar een katholieke kerk en begraven volgens de katholieke ritus, zich schuldig aan de overtreding van artikel 5 van de wet van 15 november 1887. Tevergeefs betoogt de erfgenaam, om de straf, door genoemd artikel opgelegd, te ontlopen, dat de decujus enkele uren voor zijn dood bezoek heeft gehad van een priester, wanneer het vaststaat dat de priester werd gevraagd, buiten weten om van de afgestorvene, en wanneer diens verstandelijke vermogens reeds zozeer waren verzwakt, dat hij zelfs de aanwezigheid van de priester niet heeft opgemerkt (12) ».

Een ander voorbeeld uit de rechtspraak luidt als volgt : « Wanneer een persoon bij eigenhandig testament de wil heeft uitgedrukt in het gemeentelijk kerkhof te worden begraven zonder enige religieuze plechtigheid en te dien einde een testamentuitvoerder opdracht heeft gegeven te waken over de naleving van zijn wil, zal de wil van de overledene primeren op de wil van de vader, die voor zijn zoon een godsdienstige begrafenis wenst. Zoniet zal de rechter in kortgeding de testamentuitvoerder toelaten beroep te doen op de openbare macht om de begrafenis te doen geschieden overeenkomstig de door de overledene in het testament aangeduide wijze » (13).

Zo kan de mens tenslotte het geheel der begrafenisplechtigheden waarmede hij wenst begraven te worden, nader omschrijven.

Er rijzen geen problemen wanneer de persoon bij het regelen van zijn begrafenis *conform is gebleven met zijn concrete persoonlijkheid* : levensovertuiging, stand en vermogen. Zijn wilsuitingen zijn dan niets meer dan louter verklarende manifestaties, inlichtingen betreffende zijn persoonlijkheid.

De moeilijkheden komen echter voor de dag wanneer de decujus bij het regelen van zijn begrafenis daarvan gaat afwijken. Hier rijst dan de vraag : mag de mens zijn begrafenis regelen op een wijze *die strijdig is met zijn concrete persoonlijkheid* ?

De rechtspraak aanvaardt eensgezind dat inzake het burgerlijke of kerkelijke karakter der begrafenis de gekende wil van de overledene steeds moet worden

nageleefd. Welke levensovertuiging de persoon, gedurende zijn leven, ook bezat, zijn laatste wil omtrent het karakter zijner begrafenis moet steeds worden geëerbiedigd. Vrijheid van godsdienst en van levensovertuiging worden immers door onze grondwet gewaarborgd.

Stand en vermogen echter zijn gegevens van de menselijke persoonlijkheid waarvan de decujus door wilsbeschikkingen niet altijd mag afwijken: wilsuitingen van de overledene nopens begrafenisplechtigheden, die zijn vermogen te boven gaan, houden voor zijn naastbestaanden geen verplichting tot naleving in, evenals het verlangen begraven te worden met plechtigheden, die beneden de stand van de overledene zijn, wanneer deze wilsbeschikkingen geuit werd « *jocandi causa* ».

Weliswaar kan de stand van een persoon zeer vaag zijn; de rechter, bij betwisting omtrent de stand, zal naar algemeen menselijke maatstaven moeten oordelen of een bepaalde begrafenis wel behoorde bij de stand van de overledene.

§ 3. De vereiste bekwaamheid.

Het staat buiten alle betwisting dat de *meerderjarige* het vermogen bezit om zijn begrafenis te regelen. Ook aan de *ontvoogde-minderjarige* moet dit recht worden toegekend. Niet omdat deze meer dan de niet-ontvoogde minderjarige verstandelijk gevormd is om een ernstige keuze te doen onder de filosofische en religieuze doctrines, maar wel omdat hij naast het genot en het beheer over zijn goederen met gelimiteerde bekwaamheid, de *zorg heeft over eigen persoonlijkheid* (14). Wij mogen bijgevolg dit recht niet beperken tot de minderjarigen, die ontvoogd zijn door het huwelijk.

Volgens sommige auteurs kunnen de *niet-ontvoogde minderjarigen* inzake begrafenisregeling hun wil rechtsgeldig doen blijken van hun zestiende jaar af. Hun argumentatie steunt op artikelen 903 en 904 van het B.W. (15) en op de bepaling uit het Strafwetboek, die de minderjarige vanaf voornoemde ouderdom beschouwt als handelend met het oordeel des onderscheids (16).

We kunnen ons met deze opvatting niet verzoenen omdat de aangevoerde bewijzen volkomen vreemd zijn aan de hier behandelde stof (17) en omdat het recht om zijn begrafenis te regelen niet voortvloeit uit het testeerrecht maar uit het meesterschap over eigen persoon, bevoegdheid welke de niet-ontvoogde minderjarige niet heeft.

We zijn echter van oordeel dat in geval van twist tussen de naastbestaanden nopens de regeling van de begrafenis, de rechter rekening mag houden met de klaar uitgedrukte wil van de overledene niet-ontvoogde minderjarige, indien deze, bij het uiten van zijn wil, in het volledig bezit was van zijn verstandelijke vermogens (18).

§ 4. Vormen van wilsuiting.

De vraag rijst of de wil van de decujus nopens de regeling van zijn begrafenis al dan niet een bepaalde vorm moet aannemen ten einde een verplichtend karakter te hebben.

De rechtspraak verklaart eensgezind dat de wil van de overledene ten einde een verplichtend karakter te hebben zich niet moet uiten in een bepaalde vorm; ze is van oordeel dat deze wil kan worden afgeleid uit

allerlei aanduidingen, wier beoordeling aan de wijsheid van de rechter wordt overgelaten (19).

Tevergeefs heeft men getracht te betogen dat de wil van de decujus slechts dan door zijn erfgenamen moet worden nageleefd, wanneer hij in *testamentaire* vormen werd geuit (20). De bevoegdheid om te beschikken over zijn stoffelijk overschot, zo wordt beweerd, is niet wezenlijk verschillend van de bevoegdheid om over zijn goederen te beschikken, met het gevolg dat men over zijn stoffelijk overschot slechts mag beschikken zoals over zijn goederen, nl. bij testament. Immers inzake beschikkingen over goederen gaat het erom aan de erfgenamen door middel van het testament zekere rechten te ontnemen, die hen door de wet worden toegekend. De wetgever voorzag een regeling voor de overgang der goederen bij versterf, zich inspirerende aan de veronderstelde genegenheid enerzijds en aan het algemeen belang anderzijds, en deze ordening moet worden gevolgd tenzij de overledene ze uitdrukkelijk zou hebben gewijzigd. De wet, die strenge vormen oplegt voor de testamentaire beschikkingen kan niet aanvaarden dat men met alle mogelijke middelen de wijziging van een in strenge vormen uitgedrukte wil zou mogen bewijzen. Heel anders is het inzake de wilsbeschikkingen omtrent de begrafenisregeling. Het doel dat hier wordt vooropgesteld is het eerbiedigen van de laatste wil van de decujus. Een testamentaire beschikking inzake begrafenisregeling is trouwens niet onmisbaar zoals voor wat betreft de beschikking over goederen.

Moelijkheden rijzen nochtans betreffende de vraag of aan het zogenaamde *filosofisch testament* dezelfde kracht dient verleend als aan de testamentaire beschikkingen over goederen, en nl. of artikel 1035 van het B.W. verklarend dat testamenten slechts kunnen herroepen worden, hetzij geheel, hetzij ten dele door een later testament, of door een vóór notaris verleden akte, bevattende een verklaring van wilsverandering, hierop van toepassing is. Deze vraag dient op een negatieve wijze beantwoord. De burgerlijke rechtbank van Brussel oordeelde terecht dat artikel 1035 B.W. in verband moet worden gebracht met artikel 985 B.W., houdend dat het testament de akte is, waarbij de erflater, voor de tijd dat hij er niet meer zal zijn, beschikt over al of een gedeelte van zijn goederen, die hij bij zijn overlijden nalaten zal (21). Bijgevolg kan artikel 1035 B.W. niet worden toegepast op het zg. filosofisch testament, dat kan herroepen worden door elke, met het testament strijdige manifestatie waarvan de appreciatie aan het geweten en de voorzichtigheid van de rechter is overgelaten.

Het filosofisch testament is dus eenvoudig niets meer dan een uitdrukkelijke, klare wilsuiting, die echter door een wilswijziging van elke aard kan worden herroepen. Zo houdt het ontvangen in volle verstand en vrijheid van de laatste sacramenten der katholieke kerk een herroeping in van het testament, waarin de decujus het verlangen te kennen gaf burgerlijk te worden begraven (22). Heeft de overledene in zijn testament de wil uitgedrukt te worden begraven in X en bekomt hij nadien een vergunning van grafplaats in het gemeentelijke kerkhof van Y, waarop door zijn zorgen een graftombe wordt gebouwd, dan blijkt daaruit zijn wilswijziging en de stilzwijgende herroeping van het testament (23).

De decujus heeft zijn begrafenis niet geregeld

Wanneer de decujus nopens zijn begrafenis geen regeling heeft getroffen, zijn de naastbestaanden geroepen, om naar best inzicht, in overeenstemming

met de kennis die zij bezitten over de afgestorvene, de begrafenis te regelen. Een conflict is echter mogelijk tussen de naastbestaanden inzake de regeling der begrafenis. Bijgevolg rijst de vraag: aan wie onder de naastbestaanden moet de voorkeur worden gegeven de begrafenis te regelen, en op grond van welk criterium kan dit familielid worden aangeduid? Vele opvattingen werden desbetreffende naar voren gebracht. Zij worden achtereenvolgens onderzocht.

§ 1. Theorie van voorkeur aan de erfgenamen van de decujus.

Sommige rechterlijke beslissingen, uitgaande van de regelen die de erfrechtelijke overgang der goederen beheersen, erkennen de prioriteit van de erfgenamen inzake begrafenisregeling, wanneer de decujus daaromtrent geen wilsbeschikking heeft getroffen (24).

Het stoffelijk overschot van de overledene, zo wordt er betoogd, ondergaat hetzelfde lot als zijn vermogen: beiden worden beheerst door dezelfde voorschriften. Bijgevolg komt de regeling der begrafenis hen (hem) toe, aan wie de nalatenschap van de decujus overgaat: «il est naturel que le corps aille là où va la fortune». Daarenboven zijn de begrafenis-kosten ten laste van de erfgenamen. De plicht der begrafenis-kosten te betalen, brengt het recht mede de begrafenis te regelen. Het zijn dan ook de erfgenamen, de naaste bloedverwanten van de decujus aan wie de regeling der begrafenis toekomt. Het ware onlogisch en onbillijk, zo gaat men verder, dat de erfgenamen de kosten van een begrafenis zouden moeten dragen, die met hun wil en hun verlangens zou strijdig zijn.

Deze overwegingen zijn niet overtuigend. Het is onaanvaardbaar dat het stoffelijk overschot van de decujus het lot van de nalatenschap zou moeten volgen; dat hij, die de begrafenis-kosten betaalt, daarvoor alleen de beslissingsbevoegdheid zou verwerven om de begrafenis te regelen. Inderdaad, wie zou durven voorhouden dat een verwijderde bloedverwant, erfgenaam, die wellicht de overledene nooit heeft gekend, de voorkeur zou genieten boven hen, die met de overledene het meest intiem verbonden waren, zo b.v. de echtgenoot (echtgenote) van de afgestorvene?

Het recht de begrafenis te regelen houdt niet het minste verband met de erfrechtelijke overgang der goederen; de regeling der begrafenis behoort tot een gans ander domein, en wordt gedragen door beschouwingen van een gans andere aard. De voorkeur moet integendeel worden verstrekt aan hen, die met de overledene het meest intiem waren. En is er een sterkere band tussen personen dan die, welke gesmeed wordt door de huwelijksgemeenschap?

Maar, zo argumenteert men verder, de dood van een der echtgenoten stelt een einde aan het huwelijk en aan de verplichtingen, die er uit voortvloeien. Deze beschouwing, indien ze juist ware, zou evengoed gelden voor de verhoudingen tussen de naaste erfgenaam en de overledene.

Het is echter onwaar te beweren dat de levenden ten aanzien van de doden geen enkele verplichting zouden hebben. De levenden moeten de gedachtenis der doden eerbiedigen en vereren, hun laatste wil ten uitvoer brengen en, waar nodig, deze verdedigen. Onder hen, die deze verplichtingen dragen, gaat het voorkeurrecht naar hen die het meest met de overledene in affectiviteit verbonden was (waren).

§ 2. Theorie van voorkeur aan de testamentuitvoerder en aan de algemene legataris.

De afgestorvene kan iemand aanstellen, aan wie hij de regeling zijner begrafenis toevertrouwt (25). Bijgevolg heeft deze het recht de begrafenis te regelen; eventueel kan hij tot erkenning en bescherming van zijn recht beroep doen op de openbare macht (26).

De opdracht van de aangeduide persoon neemt geen einde met de begrafenisplechtigheden zelf. Ten allen tijde behoudt hij het recht om er over te waken, dat de begrafenisregeling, die door zijn toedoen aan de decujus werd bezorgd, niet zou worden gewijzigd (27).

De zorg de begrafenis van de decujus te regelen is echter niet vervat in de opdracht van de gewone testamentuitvoerder, wanneer de overledene zich daaromtrent niet heeft uitgesproken (28).

Het Franse Hof van Cassatie oordeelde, dat bij ontstentenis van reservataire erfgenaam, de universele legataris het recht bezit de begrafenis te regelen (29). Men moet, zo beweert men, onderscheid maken tussen de algemene legataris, die samen met reservataire erfgenamen opkomt, en deze die met niet-reservataire erfgenamen opkomt (30). In het eerste geval zet de algemene legataire de persoonlijkheid van de overledene niet voort; in het tweede geval integendeel, vertegenwoordigt hij de persoon van de decujus en geniet hij het bezitsrecht. Op grond daarvan wordt aan de algemene legataris, die met niet-reservataire erfgenamen opkomt, het recht toegekend de begrafenis te regelen.

Deze opvatting, als algemene regel geformuleerd, kunnen we niet aanvaarden. We beklemtoonden immers boven, dat op dit domein met zijn uitsluitend affectief karakter, de regelen, die de overgang der goederen beheersen, niet gelden.

§ 3. Het voorkeurrecht van de overleden echtgenoot (echtgenote).

De rechtspraak aanvaardt eensgezind dat de overledene echtgenoot (echtgenote) de voorkeur geniet de begrafenis te regelen.

Deze regel vindt haar grondslag in het huwelijk, de liefde en de levensgemeenschap der echtgenoten. Het huwelijk smeedt tussen man en vrouw de intiemste banden. De echtgenoten zijn elkaar getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd (artikel 212 B.W.). Met het huwelijk verlaat de vrouw haar familie om samen met haar man een nieuwe familie te stichten. De psychische en fysische eenheid, de bestaansgemeenschap, die het huwelijk voor gevolg heeft en de gemeenschappelijke morele en materiele belangen, die erdoor in het leven worden geroepen, verrechtvaardigen het voorkeurrecht van de overleden echtgenoot (echtgenote). De intimiteit en de genegenheid, die man en vrouw eenmakend verbinden, schepenen voor beiden het recht en de plicht te zorgen voor een waardige begrafenis van de zo dierbare afgestorvene. Deze speciale toestand van affectiviteit doet voor de overlevende echtgenoot een voorkeurrecht ontstaan, dat zelfs het recht van de naaste bloedverwanten primeert (31).

Hoe eerbiedwaardig ook het recht der moeder weze, het wordt geprimeerd door het recht van de man, die deelachtig is aan de onbreekbaarheid van de huwelijksband. Men zou niet begrijpen dat die band, onverbreekbaar gedurende het leven, bij het overlijden alle kracht zou verliezen (32).

De ascendenten ⁽³³⁾ en de descendenten ⁽³⁴⁾ komen in principe, bij aanwezigheid van de overlevende echtgenoot (echtgenote), voor het regelen van de begrafenis niet in aanmerking.

Het recht van de overlevende echtgenoot (echtgenote) is echter noch absoluut, noch onbegrensd; het is enkel een principieel recht, dat aan tal van restricties onderworpen is. Het voorkeurrecht van de overlevende echtgenoot (echtgenote) vervalt immers in sommige gevallen.

1. Verzekering aan het voorkeurrecht.

Alhoewel het voorkeurrecht een sterk persoonlijkheidskarakter draagt kan de overlevende echtgenoot (echtgenote) er afstand van doen ten voordele van de familie van de overledene. Deze verzekering heeft immers niet het stoffelijk overschot, dat een onvervreemdbaar goed is, maar de regeling van de begrafenis tot voorwerp. Aldus oordeelde het Hof van Beroep te Nancy: « dat dit recht het voorwerp kan uitmaken van een overeenkomst en dat de overlevende echtgenoot er kan afstand van doen ten voordele van de moeder van de overledene » ⁽³⁵⁾.

Bij verzekering door de overlevende echtgenoot gaat zijn voorkeurrecht over op de ouders; bij ontstentenis van ouders op de kinderen; bij ontstentenis van kinderen gaat het recht over op de naaste bloedverwanten ⁽³⁶⁾. Ook hier is het criterium van deze rangschikking de vermoedelijke affectie.

De verzekering aan het voorkeurrecht kan uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn. Nochtans mag hieromtrent geen enkele twijfel bestaan.

Men moet nagaan, aldus het Hof van Beroep te Parijs, of de verzekering van de overlevende echtgenoot (echtgenote) aan het recht om de definitieve rustplaats van de overledene aan te duiden, klaar en ontegensprekelijk uit de omstandigheden voortvloeit. Het feit, zo gaat het Hof verder, dat de weduwe het stoffelijk overschot van haar man heeft begeleid naar de grafkelder van de familie en bijgedragen heeft in de onkosten van het vervoer en van de versiering der begraafplaats, brengt niet noodzakelijk de verzekering mede van haar recht om een andere begraafplaats voor haar overleden man te kiezen ⁽³⁷⁾.

Uit het aangehaald arrest blijkt dat de rechter niet te gemakkelijk de verzekering aan het voorkeurrecht van de overlevende echtgenoot (echtgenote), zal aanvaarden. Men moet inderdaad, zo besluit het Hof, rekening houden met de droefheid en de neerslachtigheid, waarin de overlevende echtgenote door het smartelijk verlies is gebracht, en met het feit dat zij wellicht op de dag van het overlijden van haar man haar voorkeurrecht niet kende.

Evenwel verbiedt de eerbied voor de rust der doden dat het voorkeurrecht van de overlevende echtgenoot (echtgenote) zou aangewend worden om de ontgraving en de overbrenging naar een nieuwe grafplaats te vorderen zonder dat ernstige en hoogstaande redenen dit zouden vereisen.

De vraag rijst of de verzekering aan het voorkeurrecht onherroepelijk is. De toestand is de volgende: het stoffelijk overschot van de overledene is, in gemeenzaam akkoord tussen de overlevende echtgenoot (echtgenote) en de familie, op een bepaalde plaats begraven. Er is hier ongetwijfeld een verzekering aan het voorkeurrecht. Maar is deze volledig en definitief? Beschikt de overlevende echtgenoot (echtgenote) nog over het recht om later de ontgraving en de overbrenging naar een nieuwe grafplaats te vorderen?

Om dit vraagstuk op te lossen moet men rekening houden met alle concrete omstandigheden, met de goede en kwade trouw der partijen en niet het minst met de eerbied en de rust verschuldigd aan de doden.

Aldus oordeelde het Hof van Beroep te Angers: « dat men zou te kort komen aan de eerbied verschuldigd aan de doden indien aan de overlevende echtgenoot (echtgenote) het recht werd toegekend om zonder ernstige redenen eenzijdig de beschikkingen, genomen in gemeenzaam akkoord met de familie, te wijzigen, en aldus het stoffelijk overschot naar een nieuwe begraafplaats over te brengen » ^(37bis).

Onderzoeken we deze stelling aan de hand van enkele voorbeelden uit de rechtspraak.

Een weduwe wenste na 8 maanden haar voorkeurrecht uit te oefenen tegen de familie van haar overleden man in. Haar eis werd afgewezen omdat de weduwe geacht werd definitief en onherroepelijk van haar voorkeurrecht afstand te hebben gedaan. De weduwe bleek daarenboven gedreven te zijn door andere motieven dan het verlangen om haar man een behoorlijke begraafplaats te verschaffen en aldus beter zijn aandenken te vereren. Meer nog, het stond vast dat de weduwe zich in haar optreden had laten leiden door een na de dood van haar man gerezen belangenconflict tussen haarzelf en de familie van haar man ⁽³⁸⁾.

In een ander geval werd beslist dat het betalen van een deel der begrafeniskosten een definitieve en onherroepelijke verzekering inhoudt van het voorkeurrecht, en dat de overlevende echtgenoot (echtgenote) dan ook niet meer gerechtigd is het stoffelijk overschot naar een andere begraafplaats over te brengen, wanneer de familie — speciaal de vader en de moeder van de overledene — er zich tegen verzetten ⁽³⁹⁾. De regeling, die in dit geval werd getroffen, kunnen we niet aanvaarden. Boven hebben we er de nadruk opgelegd dat de overlevende echtgenoot (echtgenote), getroffen door het smartelijk verlies van het overlijden, wellicht in de onmogelijkheid was haar recht uit te oefenen of het niet kende. Ons inziens zou de aanvraag van de overlevende echtgenoot (echtgenote) niettegenstaande het betalen van een deel der begrafeniskosten ontvankelijk moeten worden verklaard, wanneer die geïnspireerd wordt door edele bedoelingen. Het spreekt echter vanzelf dat de overlevende echtgenoot (echtgenote) binnen een redelijke termijn moet handelen. Zo werd terecht geoordeeld dat na een verloop van 10 jaar een begraafplaats, niettegenstaande het voorkeurrecht, niet meer kan gewijzigd worden ⁽⁴⁰⁾.

De ontgraving en de overbrenging naar een nieuwe begraafplaats, zo werd boven verklaard, zullen slechts toegelaten zijn omwille van ernstige redenen. Aldus werd aan de overlevende echtgenoot toegelaten het stoffelijk overschot van zijn echtgenote te ontgraven en naar een andere begraafplaats over te brengen, omdat de familie hem verhinderde kronen en bloemen neer te leggen op de graftombe, en ook omdat ze heimelijk had getracht het stoffelijk overschot van de overledene te ontgraven en over te brengen naar een andere begraafplaats, zonder de toestemming van de man hieromtrent gevraagd te hebben ⁽⁴¹⁾.

2. Ontstentenis van de veronderstelde genegenheid tussen echtgenoten.

Meermalen werd er de nadruk op gelegd dat het voorkeurrecht van de overlevende echtgenoot (echtgenote) zijn bestaansreden vindt in de wederkerige

liefde en genegenheid. Bijgevolg vervalt het voorkeurrecht wanneer dusdanige affectie niet aanwezig is (42). Men moet dus onderzoeken of de bestaande desaffectie tussen de echtgenoten het ontnemen van het voorkeurrecht wettigt. Voorwaar een zeer delicate opdracht.

Zo hebben vader en moeder van de overleden vrouw en niet de overlevende man het recht de begrafenis te regelen, wanneer de man veroordeeld werd omwille van moord op zijn vrouw (43). Wanneer de overlevende echtgenoot, durante vita, een vordering tot echtscheiding heeft ingesteld, wordt daardoor de presumptie van affectie opgeheven, en zal het recht de begrafenis te regelen bij voorkeur aan de ouders van de decujus worden verleend (44). Tevens zijn de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed van aard om de presumptie van affectiviteit op te heffen (45).

Moord, echtscheiding, en scheiding van tafel en bed, alsook de vorderingen daartoe zijn drie gevallen, die op onbetwistbare wijze de presumptie van affectiviteit neerhalen. Alle andere gevallen moeten in concreto en rekening houdend met alle elementen der zaak beoordeeld worden. Zo zal het voorkeurrecht niet aan de overlevende echtgenoot maar aan de vader en de moeder worden toegekend, wanneer uit de omstandigheden blijkt dat de overleden echtgenoot in feite gescheiden leefde en het bewijs wordt geleverd dat de afgestorvene samen leefde met zijn ouders (46). Wanneer het contact tussen de echtgenoten eerder zeldzaam was, maar de overledene met zijn moeder in goede verstandhouding leefde, zal de moeder het recht bezitten om de begrafenis te regelen bij voorkeur op de overlevende echtgenoot (47).

Integendeel is er geen sprake van diepe desaffectie, noch van zware belediging ten overstaan van de gedachtenis van de overledene, wanneer de weduwe, na het overlijden van haar man, een tijd aan zee doorbrengt, tentoonstellingen te Antwerpen en te Luik bezoekt en in het dorp de huwelijksstoet van haar neef vergezelt (48).

Een algemeen criterium aangeven blijkt hier wel moeilijk te zijn. Elke zaak zal afzonderlijk naar de omstandigheden moeten worden beoordeeld. De rechter beschikt hier echter over een ruime vrijheid, die hij ten gerieve van de billijkheid, op een soepele wijze aanwenden kan (49).

3. *Gevolgen van een tweede huwelijk ten aanzien van het voorkeurrecht van de overledene echtgenoot (echtgenote).*

Kan een tweede huwelijk, door de overlevende echtgenoot aangegaan, beschouwd worden als een vrijwillige afstand van zijn voorkeurrecht?

De rechtspraak huldigt de opvatting dat een tweede huwelijk, zonder meer, niet als voldoende kan worden aangezien om de vrijwillige afstand van het voorkeurrecht te presumeren (50). Terecht oordeelt de burgerlijke rechtbank van Luik dat het feit van een tweede huwelijk niet het einde betekent van de herinnering aan het eerste, evenmin als van de intimiteit, die bestaan tussen de weduwe en haar overleden man (51).

Nochtans zouden zich sommige omstandigheden kunnen voordoen waaruit een presumptie van afstand zou kunnen worden afgeleid. Zo heeft men beslist dat de testamentaire beschikking van de overleden man, waarbij zijn vrouw, indien ze opnieuw huwt, gepriveerd zal worden van het vruchtgebruik dat hij haar nalaat, voor de vrouw het verlies mede-

brengt van haar voorkeurrecht, wanneer deze een tweede maal huwt (52). Ons inziens, bevat dergelijke testamentaire beschikking een niet voldoende expliciet karakter om het voorkeurrecht aan de overledene echtgenoot te ontnemen (53).

§ 4. *Ongeoorloofde opdracht.*

Boven werd er de nadruk opgelegd dat het de decujus toegelaten is in een uitdrukkelijke wilsbeschikking de zorg voor zijn begrafenis aan een derde toe te vertrouwen. Maar, quid juris, wanneer de overledene, die in concubinaat leefde, de wens heeft uitgedrukt dat zijn begrafenis zou geregeld worden door de persoon met wie hij schuldige betrekkingen onderhield? Zal de rechter aan deze de voorkeur verlenen boven de familie van de overledene?

De rechtsleer verklaart eensluidend dat bij geschil tussen de bijzit en de familie van de overledene steeds de voorkeur gaat naar de familie, zelfs tegen een uitdrukkelijke wilsbepaling van de decujus in. Deze wilsbeschikking moet als niet geschreven worden aangezien. «Terwille van de overspelige betrekkingen tussen bijzit en decujus staan we voor een immorele beschikking, die haar oorsprong vindt in boelingschap. Genoemde oplossing blijkt gezien artikel 900 B.W. een voldoende gemotiveerd karakter te dragen». (54).

De begrafenisregeling van niet-ontvoogde minderjarige kinderen.

Het recht om de begrafenis van het minderjarig kind te regelen behoort aan de vader en de moeder. Dit recht vindt zijn oorsprong in de ouderlijke macht, die aan de ouders ten aanzien van het kind een geheel van rechten toekent, o.m. op de persoon van het kind.

Boven werd beklemtoond dat de bevoegdheid om te beschikken over zijn stoffelijk overschot voortvloeit uit het meesterschap van de mens over zijn persoon. Welnu, het kind heeft geen bevoegdheid over eigen persoon: integendeel zijn de ouders drager van die bevoegdheid in de plaats van het kind. Meteen hebben ze dan ook het recht om te beschikken over het stoffelijk overschot van het kind, de begrafenis te regelen.

Alhoewel vader en moeder, beide, drager zijn van de ouderlijke macht, wordt het ouderlijk gezag alleen uitgeoefend door de man (artikel 373 B.W.) Elke overeenkomst met het doel of het resultaat het vaderlijk gezag over te dragen aan de moeder is strijdig met de openbare orde, krachtens artikel 6 en 1388 B.W. Zodoende heeft de vader het recht om de school en de godsdienst van zijn kinderen aan te duiden; elk akkoord daaromtrent tussen de echtgenoten heeft geen bindende kracht in rechte: het is hoogstens een «gentlemenagreement».

Aldus zal eveneens bij conflict tussen man en vrouw nopens de begrafenis van hun kind in principe de wil van de vader domineren.

Verkeert de vader in de onmogelijkheid de ouderlijke macht uit te oefenen dan treedt automatisch het recht van de moeder op het voorplan. Dit geldt niet alleen in geval van afwezigheid van de man, maar in alle gevallen waarin de man wettelijk of feitelijk verhinderd is de ouderlijke macht uit te oefenen, zo in geval van interdictie of krankzinnigheid, of wanneer hij, zonder afwezig te zijn in de zin van de wet, nochtans zodanig verwijderd is van

de huiskring, dat hij onmogelijk de ouderlijke macht kan uitoefenen ⁽⁵⁵⁾.

De ouderlijke macht verleent echter geen absoluut recht; het kent integendeel een gezag toe, waarvan de reden van bestaan en meteen de perken uit een en hetzelfde principe voortvloeien: het belang van het kind.

Passen we dit principe toe op het volgende geval. De echtgenoten waren gehuwd voor een katholieke priester en hadden het kind, dat uit hun huwelijk was geboren, laten dopen. Bij het overlijden van het kind rees tussen de echtgenoten een conflict: de vader wilde het kind burgerlijk begraven, de moeder integendeel kerkelijk. Niettegenstaande het principiële voorkeurrecht van de man heeft de rechter in kortgeding, zich steunende op het katholieke huwelijk van de echtgenoten, en het doopsel van het kind, de moeder geautoriseerd haar kind te begraven volgens de ceremonie van de katholieke kerk ⁽⁵⁶⁾. «Deze beslissing is normaal en zelfs billijk. De ouderlijke macht, uitgeoefend door de vader, is immers, geen absoluut recht; de bevoegdheden, welke het aan de drager ervan toekent zijn slechts midelen: de ouderlijke macht is een functioneel recht, dat redelijk moet worden aangewend. Wanneer de vader zijn kind wil laten dopen, en dat kind enkele maanden later overlijdt, kan de wil van de vader, het kind een begrafenis te bezorgen van een vrijdenker, niet worden verklaard. Die handeling is geen redelijke uitoefening van de ouderlijke macht, ze kan niet gemotiveerd worden door een vaste overtuiging, omdat hij kort te voren zijn kind tot de katholieke godsdienst had laten toetreden. Zijn handeling als vader en man, als drager van de ouderlijke macht getuigt van zwakte, van misbruik van de hem verleende machten en rechten» ⁽⁵⁷⁾. Met een blijkt het duidelijk dat ook bij de regeling van de begrafenis van een kind het fundamenteel rechtsbeginsel, ceteris paribus, moet worden nageleefd: het kind behoort begraven te worden in functie van de opvoeding, die men het heeft gegeven.

Hoofdstuk V

De sanctie van het fundamentele rechtsbeginsel.

De begrafenis van de decujus, aldus het fundamenteel rechtsbeginsel, behoort in overeenstemming te zijn met de persoonlijkheid van de afgestorvene. Tevens moeten de beschikkingen, die de decujus nopens zijn begrafenis getroffen heeft, worden nageleefd. De vraag rijst in welke mate de naleving van deze principes kan worden gesanctioneerd ⁽⁵⁸⁾.

Vooreerst heeft elke naastbestaande het recht te eisen dat de begrafenis in overeenstemming zou zijn met de persoonlijkheid van de decujus, of met dezès laatste wil; hij kan de rechter om een bevelschrift verzoeken, dat hem toelaat de begrafenis te regelen volgens de persoonlijkheid van de decujus.

Het probleem is hiermede nochtans niet exhaustief opgelost. De vraag rijst inderdaad of een persoon, die geen naastbestaande is van de decujus, voor de rechter een voldoende belang zou kunnen doen gelden om een begrafenis te eisen, conform aan de persoonlijkheid en de wil van de overledene, wanneer de familie het eens zou zijn de overledene een daarmede strijdige begrafenis te verstrekken. Ons inziens zou, in dit geval, een persoon — vriend van de overledene — een voldoende zedelijk belang kunnen laten

gelden om door de rechter met de regeling van de begrafenis belast te worden.

Besluit :

Dikwijls is de regeling der begrafenis het voorwerp van pijnlijke betwistingen tussen familieleden: quid miserius quam in morte sepelire non posse. Misschien is het wel gelukkig dat geen enkele wet deze geschillen beheerst. Aldus beschikt de rechter over een ruime vrijheid, die hem toelaat rekening te houden met alle omstandigheden en recht te laten worden aan de billijkheid, de grondslag der ars judicendi.

R. BLANPAIN.
Advocaat.

(1) De verplichting tot levensonderhoud is een wettelijke bekrachtiging van de solidariteitsgevoelens, die de naastbestaanden in de familie dienen te verenigen in wederkerige hulpverlening. Zij is de plicht door de wet aan een persoon opgelegd, om aan een behoeftig familielid de levensnoodzakelijke middelen te verschaffen. Deze omvatten alles wat nodig is om te leven: huisvesting, voedsel en kleding, de verpleging in geval van ziekte, en tevens de kosten nodig om de beneficiaris van het onderhoud, in geval van overlijden, op een waardige wijze te doen begraven. De kosten van de begrafenis vallen echter ten laste van de nalatenschap. Het is alleen maar wanneer de nalatenschap geen actief nalaat, dat de begrafenis kosten zullen worden gedragen door de familieleden, die door de wet in de onderhoudsverplichting zijn betrokken. Aldus zullen b.v. de kinderen, die de nalatenschap verwerpen, en zich bijgevolg onttrekken aan de lasten en de schulden der nalatenschap toch gehouden zijn bij te dragen in de begrafenis kosten van hun vader. Vrg. Fosses, 26-3-1908, *Journal des Juges de Paix*, 1909, 463; Vrg. Montagne, 1-12-1909; *idem*, 1911, 513; Vrg. Milly, 19-1-1939, *idem* 1939, 421; Rb. Dinant, 21-11-1945, *Pas.*, 1946, 3.

(2) H.V.B. Toulouse, 3-12-1889, *Rec. Dall.*, 1890, 2, 133.

(3) Rb. Luik (Kortg.) 8-1-1920, *Jur. Liège*, 1920, 40.

(4) Jacobs R., De begrafenismanier en de begraafplaats, in: *R.T.*, 1938, 199.

(5) H.V.B. Nancy, 14-8-1869, *Rec. Dall.*, 1869, 2, 33. Vlg. blz. 15.

(6) Wel is er een gedetailleerde regeling van de formaliteiten, die vereist zijn om het stoffelijk overschot door lijkverbranding te doen verassen, voorhanden (wet van 21 maart 1932). De lijkverbranding wordt hier echter buiten beschouwing gelaten.

(7) Rb. Avesnes, 6-2-1931, *P.P.*, n° 334.

(8) Rb. Rijsel, 17-22-6-1883, *Sirey*, 1885, 2, 206.

(9) Jacobs R., o.c., blz. 193-194.

(10) Arr. Cass., 3-7-1899, *Pas.* 1899, 1, 318.

(11) *Belgische Rechtspraak*: Rb. Brussel (Kortg.) 8-9-1875, *B.J.*, 1875, 1288; Rb. Gent (Kortg.) 18-5-1895, *Pas.* 1895, 3, 270; Rb. Antwerpen (Kortg.) 12-8-1897, *J.T.*, 1899, 129; Rb. Brussel (Kortg.) 1-7-1903, *Pas.*, 1903, 3, 307; Rb. Nijvel 29-5-1876, *Pas.* 1876, 3, 193; Arr. Cass. 3-7-1899, *Pas.* 1899, 1, 318; Rb. Luik (Kortg.) 13-1-1908, *B.J.*, 1908, 221; Rb. Dinant (Kortg.) 14-12-1927, *Jur. Liège*, 1928, 92; H.V.B. Brussel, 16-6-1876, *Pas.* 1876, 2, 279; Rb. Charleroi, 10-3-1900, *Pas.*, 1900, 3, 115; Rb. Luik (Kortg.) 8-1-1920, *Jur. Liège*, 1920, 40.

Franse rechtspraak: Rb. Rijsel, 17-6-1883, *Sirey*, 85-2-206; Rb. Amiens, 17-12-1891, *Sirey*, 82, 2, 118; H. V.B. Parme, 9-5-1882, *Sirey*, 85, 4, 5; Rb. Quimper, 24-1-1895, *Sirey*, 1895, 2, 183; H.V.B. Parijs, 19-8-1881, *Sirey*, 1883, 2, 247; Cass. Fr., 24-3-1903, *Rec. Dall.*, 1903, 1, 295; Vrg. Lyon, 13-6-1906, *Rec. Dall.*, 1906, 5, 47; H.V.B. Agen, 6-7-1921, *Rec. Dall.*, 1922, 5, 12; Rb. Seine (Kortg.) 10-4-1897, *Sirey*, 1897, 2, 217; H.V.B. Angers, 15-2-1938, *Dall. Hebd.*, 1939, 13; H.V.B. Colmar, 14-2-1947, *Rec. Dall.* 1947, Somm. 34.

(12) Corr. Quimper, 24-6-1895, *Sirey*, 1885, 2, 183. Art. 5 van genoemde wet luidt als volgt: «Sera puni des peines portées aux articles 199 et 200 du Code Pénal, sauf application de l'article 463 du dit code, toute personne, qui aura donné aux funérailles un caractère contraire à la volonté du défunt ou à la décision judiciaire, lorsque l'acte constatant la volonté du défunt ou la décision du juge lui aura dûment été notifié».

(13) Rb. Gent, 18-5-1895, *Pas.*, 1895, 3, 270.

(14) Jacobs R., De begrafenismanier en de begraafplaats in: *R.T. Leuven (XXXIII)*, 1938, blz. 191.

(15) Audibert R. *De la liberté des funérailles et des sépultures*, Parijs, 1885, blz. 110-111.

(16) (17) Jacobs, o.c., blz. 192.

(18) Wij zijn tevens van oordeel dat de *ontzette*, indien hij in een heldere tussenperiode zijn wil nopens de regeling van zijn begrafenis kenbaar maakte, deze dient te worden nageleefd (Jacobs, R., O.C., blz. 192, Vincens O., *Règlementation des funérailles et sépultures*, Toulouse, 1910, blz. 18.

(19) Arr. Cassatie 3-7-1899, *Pas.*, 1899, 1, 318; Rb. Brussel (Kortg.) 1-4-1899, *Pas.*, 1899, 3, 158; Rb. Dinant (Kortg.) 14-12-1927, *Jur. Liège* 1928, 92.

(20) Cass. Fr. 31-3-1886, *Rec. Dall.*, 1886, 1, 451: «La volonté d'un défunt au sujet du lieu et du mode de sa

sépulture ne constitue vis à vis de ses héritiers une obligation légale qu'à condition d'être exprimée dans un acte testamentaire. Des lors elle ne peut être établie à l'aide de la preuve testimoniale».

(21) (Kortg.) 1-4-1899, *Pas.* 1899, 3, 158. Contra, Rb. Brussel (Kortg.) 21-7-1891, *B.J.*, 1891, 991: «Il appartient au juge des référés d'ordonner l'inhumation de la manière prévue au testament, s'il n'existe aucune preuve d'une révocation en forme légale. Des cérémonies religieuses, pratiquées chez le défunt en ses derniers moments ne valent point comme révocations des instructions inscrites au testament».

(22) H.V.B. Brussel, 13-1-1935, *Pas.*, 1936, 2, 9.

(23) R.B. Bergen, 24-1-1931, *Pas.* 1932, 2, 105.

(24) Rb. Seine, 3-4-1857, *Rec. Dall.*, 1858, 3, 34 en noot; H.B.V. Bastia, 17-7-1865, *Rec. Dall.*, 1866, 2, 117; Rb. Antwerpen, 16-1-1894, *Pas.*, 1894, 3, 140: «c'est en principe l'héritier du défunt, surtout s'il est père de la défunte de régler ce qui concerne la sépulture de celle-ci».

(25) In Frankrijk beschikt artikel 3, lid 2 van de wet van 15 november 1887 als volgt: «il peut charger une ou plusieurs personnes de veiller à l'exécution de ses dispositions».

(26) Rb. Gent (Kortg.) 18-5-1875, *B.J.*, 1875, 1288; Rb. Nijvel (Kortg.) 29-5-1876, *Pas.* 1876, 3, 193.

(27) Rb. Lyon 30-6-1877, *Rec. Dall.*, 1878, 3, 38.

(28) Vincens O., o.c., blz. 23.

(29) 24-6-1925, *Rec. Dall.*, 1926, 1, 83; zie evenwel Rb.

Reims, 20-7-1883, *Sirey*, 1884, 2, 87.

(30) Vincens O., o.c., blz. 38.

(31) *Belgische rechtspraak*. H.V.B. Luik, 5-2-1886, *Pas.*, 1886, 2, 184; H.V.B. Brussel, 16-6-1876, *Pas.*, 1876, 2, 279; Rb. Antwerpen, 5-4-1899, *Pas.* 1899, 3, 184; Rb. Luik, 23-7-1892, *Jur. Liège*, 1892, 299; en 1-3-1893, o.c., 1893, 81; en 6-10-1921, *J.T.*, 1922, 24, 85; H.V.B. Brussel, 13-3-1935, *Pas.*, 1936, 2, 9; Rb. Bergen, 2-12-1936, *Rev. Not.*, 1937, 14.

Fransé rechtspraak. H.V.B. Lyon, 5-4-1851, *Pas. fr.*, 1851, 2, 398; H.V.B. Limoges, 7-3-1852, *Pas. fr.*, 1852, 2, 593; Rb. Seine, 4-8-1858, *Pas. fr.*, 1858, 2, 167; H.V.B. Parijs, 27-6-1862, *Sirey*, 1862, 2, 413; H.V.B. Nancy, 14-8-1869, *Rec. Dall.*, 1869, 2, 233; Rb. Amiens, 17-12-1881, *Sirey*, 1882, 2, 118; Rb. St-Quentin, 24-12-1884, *Sirey*, 1885, 2, 206; H.V.B. Rouens, 21-3-1884, *Rec. Dall.*, 1885, 2, 80; H.V.B. Parijs, 30-10-1902, *Rec. Dall.*, 1947, 276; H.V.B. Colmar, 14-2-1947, *Rec. Dall.*, 1906, 5, 47; H.V.B. Poitiers, 27-11-1905, *Sirey*, 1908, 2, 134; Rb. Vervins, 1-2-1906, *Rec. Dall.*, 1906, 5, 48; H.V.B. Angers, 15-11-1938, *Dall. Heb.*, 1939, 13; Rb. Seine, 13-3-1947, *Rec. Dall.*, 1949, 276; H.V.B. Colmar, 14-2-1947, *Rec. Dall.*, *Somm.*, 34; Rb. Seine, 26-7-1951, *Rec. Dall.*, 1951, *Somm.* 16;

H.V.B. Parijs, 23-10-1953, *Rec. Dall.*, 1954, 2, 100 en noot.

(32) H.V.B. Nancy, 14-8-1869, *Rec. Dall.*, 1869, 2, 233.

(33) H.V.B. Brussel, 27-6-1931, *Pas.*, 1932, 2, 105.

(34) H.V.B. Poitiers, 27-11-1905, *Sirey*, 1908, 2, 134.

(35) 14-8-1869, *Rec. Dall.*, 1869, 2, 233; Rb. Amiens, 17-12-1881, *Sirey*, 1882, 2, 118.

(36) Rb. Amiens, 17-12-1881, *Sirey*, 1882, 2, 118.

(37) H.V.B. Parijs, 9-12-1897, *Rec. Dall.*, 1899, 2, 11.

(37) *bis* 15-11-1938, *Dall. Heb.*, 1939, 13; H.V.B. Lyon, 27-9-1954, *Rec. Dall.*, 1954, *jur.* 671.

(38) H.V.B. Toulouse, 2-2-1899, *Rec. Dall.*, 1899, 4, 649.

(39) H.V.B. Lyon, 5-4-1851, *Pas. fr.*, 1851, 2, 398.

(40) H.V.B. Parijs, 30-10-1902, *Rec. Dall.*, 1904, 2, 207.

(41) Rb. Vervins, 1-2-1906, *Rec. Dall.*, 1906, 5, 48.

(42) Rb. St-Quentin, 24-12-1884, *Sirey*, 1885, 2, 206; Vrg. Lyon, 13-6-1906, *Rec. Dall.*, 1906, 5, 47; Rb. Seine, 13-3-1947, *Rec. Dall.*, 1947, 276; Rb. Antwerpen (Kortg.) 16-1-1894, *Pas.*, 1894, 3, 140.

(43) Lissabon, 31-8-1874, *Rec. Dall.*, 1875, 3, 49.

(44) Rb. Antwerpen (Kortg.), 16-1-1894, *Pas.*, 1894, 3, 140.

(45) Dalloz, *Répertoire*, Supplém. V^o Culte, n° 875.

(46) Rb. Brussel, 16-1-1915, *J.T.*, 1919, 27.

(47) H.V.B. Brussel, 23-3-1935, *Pas.*, 1936, 2, 9.

(48) H.V.B. Brussel, 27-6-1931, *Pas.*, 1932, 2, 105.

(49) Jacobs R., o.c., blz. 211.

(50) H.V.B. Parijs, 27-6-1862, *Sirey*, 1862, 2, 413: «A lui, ce fait (nl. het tweede huwelijk) ne suffirait pas, s'il n'était pas accompagné des circonstances d'une certaine gravité laissées à l'appréciation des tribunaux»; Rb. Seine, 9-3-1887, *Dall. Répertoire*, V^o Culte, n° 865.

(51) Rb. Luik (Kortg.) 6-10-1921, *P.P.*, 1922, n° 60.

(52) Grenoble, 9-6-1862, *Rec. Dall.*, 1863, 5, 343.

(53) Jacobs R., O.C., blz. 212.

(54) Jacobs R., O.C., blz. 213; vgl. *Pand. Belg.*, V^o Funérailles, n° 27; Thirion C., «Du choix, par l'époux, de la sépulture de son conjoint précédé», in: *Revue de droit belge*, Brussel, (IX), 1931-1935, blz. 134.

(55) Kluyskens A., *Personen en familierecht*, 1950, blz. 568.

(56) Rb. Douai, 6-4-1875, *Rec. Dall.*, 1875, 3, 49.

(57) Jacobs R., «Het recht van de vader en de moeder nopens de wijze van begraven en de begraafplaats van hun beider kind», in: *R.W.*, 1936-1937, blz. 587.

(58) Ons Hof van Cassatie in het reeds vermelde arrest van 3-7-1899 oordeelde: «dat het recht van de decujus om zijn begrafenissen te regelen meer is dan een eenvoudig morele waarde, zonder garanties of sancties, maar een waarachtig recht, dat in rechte kan worden afgedwongen (*Pas.*, 1899, 1, 318).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 22 oktober 1956.

Voorzitter: M. Fettweis.

Raadsheer-verslaggever: M. Daubresse.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Strafrecht. — Rechtvaardigingsgrond. — Goede trouw. — Dwaling.

Goede trouw levert niet op zichzelf een rechtvaardigingsgrond op; dwaling kan aan de andere kant niet als zodanig in aanmerking worden genomen dan indien zij onoverkomelijk is.

Jaucot t/ Denis.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 april 1956 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

1. Aangaande de over de publieke vordering gewezen beslissing:

Overwegende dat aanlegger, die enkel als burgerlijke partij in de zaak stond niet tot de kosten der publieke vordering is veroordeeld; dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is;

II. Aangaande de over aanleggers burgerlijke vordering gewezen beslissing:

Over het enig middel, eerste onderdeel, schending van artikel 71 van het strafwetboek, van artikel 4 van de wet van 28 februari 1882 op de jacht, van de

artikelen 3 en 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken, van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 97 van de Grondwet;

Doordat het Hof van Beroep, om de beklagde vrij te spreken en zich ten opzichte van de burgerlijke vordering onbevoegd te verklaren, zich ertoe beperkt te releveren dat beklagde te goeder trouw geweest is «daar hij zich heeft kunnen vergissen nopens de omvang van zijn rechten en de eventuele splitsing ervan», dan wanneer het niet volstaat om een inbreuk ongedaan te maken, dat hij die ze begaat zich heeft kunnen vergissen omtrent de elementen waaruit de inbreuk ontstaat, maar deze vergissing alleen dan een grond van rechtvaardiging kan opleveren wanneer zij uit een onoverkomelijke dwaling is voortgesproten, hetgeen het arrest niet vaststelt; dan wanneer het bestreden arrest mitsdien zijn dispositief niet wettelijk rechtvaardigt;

tweede onderdeel, schending van artikel 97 van de Grondwet, en van de artikelen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek;

Doordat het bestreden arrest, aldus te kort doend aan 's rechters plicht zijn beslissing te omkleden met redenen welke de conclusies der partijen passend beantwoorden, de conclusies niet behandeld heeft waardoor de burgerlijke partij deed gelden dat «de dwaling ter zake enkel een grond van rechtvaardiging kan zijn voor zoveel zij onoverkomelijk is en niet valt te wijten aan degene die ze inroept»;

derde onderdeel, schending van artikel 97 van de

Grondwet en van de artikelen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek;

Doordat het bestreden arrest, om beklagdes goede trouw als inbreukuitsluitend element te laten gelden, zich beperkt heeft tot beoordelingen welke het door de burgerlijke partij bij conclusies aangevoerde niet tegenspreken, inzonderheid dat vanaf 1952 « beklagde zowel door de eigenaars als door de burgerlijke partij is verwittigd, dat laatstgenoemde de enige huurster van het jachtrecht was geworden », dat « de beklagde die brieven ontving zonder protest aan te tekenen », « dat beklagde in 1954 concludent verzocht om machtiging op loerjacht te gaan... » en « in 1954, in de loop van een burgerlijk proces tussen hem en zijn eigenaars, beklagde deed gelden... dat hij een staat van zenuwachtigheid heeft moeten ondergaan toen hij zag dat hem de toelating te jagen ontnomen was door het feit dat de eigenaars het jachtrecht aan een derde overgedaan hadden », doordat, meer in het bijzonder nog, het arrest, om de grond van rechtvaardiging aan te nemen, hierop steunt dat « het bewijs van het huren van het jachtrecht op het moment van de klacht (21 september 1955) niet bijgebracht was » om de reden dat « de burgerlijke partij bij conclusies vóór het Hof verzoekt door alle rechtsmiddelen te mogen bewijzen, dat zij uitsluitend houder is van het jachtrecht op het terrein waar het jachtmisdrijf zou begaan zijn geworden », dan wanneer in haar vóór het Hof genomen conclusies de burgerlijke partij zich niet ertoe beperkte subsidiair te verzoeken het aldus bedoeld bewijs te mogen bijbrengen, maar in hoofdorde, ten bewijze van haar recht, steunde op een reeks elementen die van vóór de klacht dagtekenden, deze elementen opgesomd zijnde sub. 1° tot 9° van de primaire conclusies, welke onder meer betrekking hadden op « herhaalde bekentenissen van de beklagde » en op schriftelijke documenten die hij kende; dat, mitsdien, door enkel op het subsidiair gedeelte der conclusies acht te slaan waarin aanlegger een bewijsaanbod deed ten einde het Hof van zijn jachtrecht te overtuigen, en door het primair gedeelte dier conclusies voorbij te zien waarin aanlegger deed gelden dat de beklagde van dat recht op de hoogte was en het erkend had, zodat zijn goede trouw was uitgesloten, het arrest de draagwijdte van aanleggers conclusies miskend, hun bewijskracht geschonken heeft, en in gebreke gebleven is de redenen af te leiden welke die conclusies vergden:

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat de rechter in hoger beroep de vrijspraak van verweerder door de volgende beschouwingen motiveert: « dat beklagdes goede trouw de inbreuk uitsluit » en « dat beklagde zich heeft kunnen vergissen nopens de omvang van zijn rechten en de eventuele splitsing ervan »;

Overwegende, enerzijds, dat goede trouw niet op zich zelf een grond van rechtvaardiging oplevert; dat anderzijds dwaling als zodanig niet kan in aanmerking genomen worden dan indien zij onoverkomelijk is;

Dat, nu hij niet vastgesteld heeft dat de door verweerder begane dwaling dat karakter zou hebben, de rechter in hoger beroep zijn dispositief niet wettelijk verantwoord heeft;

Waaruit volgt dat het eerste onderdeel van het middel gegrond is;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel voor zoveel daarbij over aanleggers burgerlijke vordering uitspraak is gedaan;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder en aanlegger ieder tot de helft der kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 28 februari 1958.

Voorzitter : M. De Clippele.

Raadsheer-Verslaggever : M. van Beirs.

Advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advocaten : Mrs Van Rijn en Simont.

Gehuwde vrouw. — Echtscheiding. — Uitkering tot levensonderhoud van de vrouw. — Uitgaven door haar gedaan ten behoeve van meerderjarige kinderen uit het huwelijk.

De vaststelling, dat de vrouw door een natuurlijk gevoel geleid, uitgaven heeft gedaan, die door het belang van haar meerderjarige kinderen waren gerechtvaardigd, alhoewel de wet haar dienaangaande geen verplichtingen oplegde, en zonder dat die uitgaven noodzakelijk waren voor haar eigen behoeften, laat de rechter niet toe zulks in aanmerking te nemen om het beloop van de uitkering tot levensonderhoud te bepalen.

Cols t/ Meeus.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 april 1956 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Gelet op het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 203, 205, 207, 301 en 303 van het burgerlijk wetboek,

doordat het bestreden arrest, hoewel het erkent « dat nu twee kinderen meerderjarig geworden zijn » en dat « het juist is dat alimenten door meerderjarige kinderen in eigen naam gevorderd moeten worden, » niettemin beslist heeft dat « dit niet wegneemt dat geïntimeerde tot uitgaven genoopt wordt die in de hogervermelde omstandigheden aan de meerderjarige kinderen ten goede komen, zelfs indien geïntimeerde in rechte de last van de kinderen niet meer heeft, » dan wanneer eiser in zijn regelmatig voor het hof van beroep neergelegde conclusies had aangevoerd « dat immers het onderhoudsgeld dat tijdens een echtscheiding wordt toegestaan zijn basis vindt in de algemene alimentatieplichten van de echtgenoten tegenover elkander en tegenover hun kinderen (art. 203 en 212 van het B.W.) » en dat « geen alimentatieverplichting bestaat — gesteund op de artikelen 203 en 212 van het burgerlijk wetboek — ten opzichte van meerderjarige kinderen » :

Wat aangaat de door verweerster opgeworpen gronden van niet-ontvankelijkheid :

de eerste, hieruit afgeleid dat de conclusies die vóór de rechter in hoger beroep genomen werden en waarnaar aanlegger verwijst, niet in regelmatig afschrift overgelegd zijn :

Overwegende dat, indien aanlegger in het middel verscheidene motieven van de bestreden beslissing en aanvoeringen uitgedrukt in de conclusies in hoger beroep, in hun bewoordingen zelve, tegenover elkander

heeft gesteld, hij nochtans geen gevolgtrekking afleidt uit het feit, dat die aanvoeringen aan de rechter over de grond werkelijk zouden onderworpen geweest zijn, maar alleen het inzicht heeft hem te verwijten, door zijn beslissing op de aangehaalde motieven te steunen, de aldus ingeroepen grondbeginselen te hebben miskend;

Dat de beoordeling van het middel het onderzoeken van de aan de rechter onderworpen conclusies niet nodig maakt;

de tweede, hieruit afgeleid dat het middel geenszins aanduidt hoe de aangehaalde wetsbepalingen geschon- den zouden geweest zijn :

Overwegende dat de woordelijke aanhaling in het middel van de juridische beschouwingen, die, afgeleid uit de ingeroepen wetsbepalingen waarvan melding was gemaakt, aan de rechter over de grond onderworpen zouden geweest zijn en in het licht stellen van de tegenstrijdigheid tussen die beschouwingen en de eveneens in het middel aangehaalde motieven van de beslissing, de onrechtstreekse maar niettemin duidelijke uitdrukking uitmaken van het bezwaar van onwettelijkheid, wegens schending van de aangeduide wetsbepalingen, gericht tegen de op die motieven gesteunde beslissing;

Dat de gronden van onontvankelijkheid niet kunnen ingewilligd worden;

Over het middel :

Overwegende dat het bestreden arrest erop wijst dat de uitkering tot onderhoud, waartoe aanlegger veroordeeld werd ten voordele van zijn vrouw voor de duur van de vordering tot scheiding van tafel en bed, werd bepaald toen de echtgenote drie minderjarige kinderen ten laste had; dat het vaststelt dat twee ervan nu meerderjarig zijn geworden en toegeeft dat hieruit voortvloeit, enerzijds, dat, naar recht, verweerster 's meerderjarige dochters niet meer ten haren laste vallen en, anderzijds, dat de uitkering tot onderhoud, die aan deze meerderjarige kinderen zou kunnen verschuldigd zijn, door hen in eigen naam dient te worden gevorderd;

Overwegende dat, na op die wijze de toestand naar recht bepaald te hebben, het arrest nochtans beslist dat de behoeften van verweerster beoordeeld moeten worden gelet op de vereisten voortvloeiende uit het gemis aan voorbereiding van die kinderen om in hun zelfstandig bestaan te voorzien en op de tegenwoordige noodwendigheid hun een toekomst te verschaffen welke overeenkomt met de rang van hun ouders;

Overwegende dat het erop wijst dat, in die omstandigheden, verweerster tot uitgaven genoopt wordt die aan de meerderjarige kinderen ten goede komen;

Overwegende dat de vaststelling dat verweerster, door een natuurlijk gevoel geleid, uitgaven heeft gedaan ,gerechtvaardigd door het belang van haar meerderjarige kinderen, alhoewel de wet haar dien- aangaande geen verplichting oplegde en zonder dat die uitgaven noodzakelijk waren voor haar eigen behoeften, de rechter niet toeliet zulks in acht te nemen om het beloop te bepalen van de uitkering tot levens- onderhoud;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 23 mei 1958.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Delois en Sury.

Advocaat-generaal : M. Van der Perren.

Advocaten : Mrs. Sabél loco Mr. Verhaegen en P. Verhaegen.

Aansprakelijkheidsverzekering. — « Grove schuld » in de zin van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874.

Uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 11 juni 1874 blijkt, dat met « grove schuld » wordt bedoeld de handelwijze van de verzekerde, die kan worden gelijkgesteld met een opzettelijke handeling.

Deze fout wordt omschreven als een overdreven nalatigheid, een onverschoonbare onvoorzichtigheid, die, het bedrog benaderend, als uitwerksel heeft gehad de niet voorzienbare verzwaring van het verzekerde risico.

La Royale Belge t/ Van Boven-Parmentier.

Gezien in regelmatige vorm uitgifte voorgelegd van het vonnis der Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel dd. 2 november 1957.

Hverwegende dat het beroep regelmatig is naar vorm en dat het ten gepaste tijde werd ingesteld; dat het incidenteel beroep insgelijks regelmatig is;

Overwegende dat de eis ten verzoeken van huidige geïntimeerde ingesteld, steunt op een contract van gezamenlijke verzekering tegen de arbeidsongevallen met verzekering van burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden, die geïntimeerde met de beroepende vennootschap afgesloten had; dat hij strekt tot betaling door deze laatste van een som van 59.565,40 fr. bedrag der schade aan derde personen veroorzaakt, zulks onverminderd de interesten en proceskosten;

Overwegende dat vaststaat dat geïntimeerde door de gemeente Sint-Joost-ten-Node gelast werd met afbraakwerken van de Gemeenteschool der Musinstraat; dat in de loop van deze werken en onder het in voege zijn der verzekeringspolis beschadigingen werden toegebracht aan de naburige huizen;

Overwegende dat appellante aan geïntimeerde verwijt geen de minste voorzorgsmaatregel te hebben genomen voor de uitgevoerde afbraak, en meer bepaald gemene muren door trekking te hebben afgebroken zonder zich te bekommeren of zij aan de naburige muren waren vastgehecht en zonder beschermingsschutsels over de naburige gebouwen en aanhorigheden te plaatsen; dat geïntimeerde van haar kant voorhoudt dat zij met deze werkwijze aan te nemen zij op risico stoffelijke schade te vermeederen lichamelijke ongevallen heeft willen beletten.

Overwegende dat naar luid van artikel 4 afdeling C der gesloten polis, zijn van de verzekering uitgesloten de ongevallen veroorzaakt door de vrijwillige of opzettelijke daad van de verzekeringnemer, zijn vennoten of zaakvoerders...; dat de bestanddelen van de bundel ongetwijfeld aantonen dat de werken werden geleid door Maurice Van Boven, dewelke de echtgenoot is van de verzekeringneemster, als bestuurder der werken optrad en voor de uitvoering daarvan instond, kortom alleszins als zaakvoerder handelde, en niet zoals geïntimeerde voorhoudt als een aangestelde of werknemer wier vrijwillige daad niet kon aanleiding geven tot verval; dat de door appellante ingeroepen melding der polis, luidende dat de ver-

zekering eveneens draagt op de persoon van MM. Van Boven Albert, zoon van verzekerde en Buyle Robert, neef van verzekerde in hoedanigheid van werklieden gebezigd ver van daarentegen in te druisen zoals geïntimeerde beweert integendeel voormelde hoedanigheid van de echtgenoot Van Boven bevestigt, vermits deze op de polis noch in eigen naam noch als werkmans voorkomt;

Overwegende in zover appellante haar ontlasting steunt op grond der zware fout van de verzekerde in de zin van artikel 16 der wet van 11 juni 1874, dat, aan de hand van de voorbereidende werken van deze wet, met de daarin vermelde zware fout slechts wordt bedoeld de handelwijze van de verzekerde welke gelijk kan gesteld worden met een intentioneel feit; dat deze fout principieel wordt omschreven als een overdreven nalatigheid, een onverschoonbare onvoorzichtigheid die, het bedrog benaderende als uitwerksel heeft gehad de bewuste verzwaaring, boven alle voorziening, van het gewaarborgde risico;

Overwegende dat de schadelijke daad waarvoor geïntimeerde instaat niet met een intentioneel feit kan gelijkgesteld worden; dat gewis geïntimeerde of haar zaakvoerder de wijze van afbraak vrijwillig gekozen hebben maar dat niets toelaat te onderstellen dat zij deze schadelijke gevolgen opzettelijk hebben veroorzaakt of zelfs als onvermijdelijk hebben voorzien;

Overwegende dat de vrijwillige of opzettelijke daad van de verzekeringnemer noch op grond der wetsbepaling, noch op grond der voormelde bepaling van artikel 4 afdeling C der polis kan weerhouden worden.

Overwegende dat de kwestie te weten in welke mate de aangeklaagde onvoorzichtigheid de verzwaaring van het gewaarborgde risico voor uitwerksel heeft gehad, dient onderzocht te worden in het licht van de aard en meer bepaald de moeilijkheden en het gevaar der te verrichten werken;

Overwegende daaromtrent dat afbraakwerken een bijzonder risico van schade aantonen, vooral waar zij zoals ten deze oude en tamelijk hoge gebouwen betreffen, dat appellante zich daarvan zo bewust was dat in de verzekeringspolis was voorgeschreven dat de verzekeringnemer zich verbond de vennootschap van te voren in te lichten indien zij het voornemen had afbraken te verrichten hetzij van publieke... hetzij van bouwwerken van meer dan 15 m hoog, dat in dit geval verzekeringsvoorwaarden in verhouding met de te waarborgen risico's waren te voorzien; dat metterdaad een dusdanig bericht aan de vennootschap werd gegeven;

Overwegende dat ten overstaan van het bijzonder gevaar dat werkelijk bestond en daarenboven in aanmerking werd genomen de aangeklaagde onvoorzichtigheid, niet kan bestempeld worden als hebbend boven alle voorziening het gewaarborgd risico verzwaaard; dat derhalve de feiten, waarvan appellante het bewijs aanbiedt de vereiste doeltreffendheid missen;

Overwegende dat, waar appellante voorhoudt dat het ter zake ging niet om eigenlijke ongevallen maar om de normale en onvermijdelijke gevolgen van het ondernemingscontract, dient erop gewezen dat dergelijke gevolgen wel in de verzekering worden begrepen vermits, zoals oordeelkundig door de eerste rechter werd overwogen, de polis de burgerlijke verantwoordelijkheid van appellante tegenover derden dekt;

Overwegende wat aangaat het bedrag der door appellant te waarborgen schadevergoeding waarvan geïntimeerde bij incidenteel beroep de vermeerdering vordert, dat met reden de eerste rechter aangenomen

heeft dat het ter zake niet om verscheidene maar om een enkele ramp ging;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Aanvaardt het beroep en het incidenteel beroep;

Er op rechtdoende, verklaart deze beroepen ongegrond; dienvolgens bevestigt het bestreden vonnis, verwijst appellante in de kosten van beroep.

NOOT : Zie in dit nummer het bij bovenstaand arrest bevestigde vonnis van de Rechtbank te Brussel d.d. 2 november 1955. Verg. Hayoit de Termicourt, Bedrog en grove schuld op het stuk van niet-nakoming van contracten, R.W. 1957-58, 65 v.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 19 juni 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs Coulier (Oostende) en Debra.

Koop en vergoed van een anders goed. — Betrekkelijke nietigheid, die alleen door de koper kan worden ingeroepen.

De verkoop van een anders goed is slechts betrekkelijk nietig, uitsluitend ten behoeve van de koper, die alleen de nietigverklaring kan vorderen.

De werkelijke eigenaar, of hij die beweert de werkelijke eigenaar te zijn, kan het verkochte goed revindiceren, doch geenszins de nietigverklaring vorderen van de verkoop, die hem niet kan worden tegengeworpen.

Stockelynck en cs. t/ Gemeente Oostduinkerke en Pylyser.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne, op 5 juli 1956;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld; dat het ook ontvankelijk is op grond van art. 454 van het wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken;

Betreffende de bevoegdheid van de eerste rechter :

Overwegende dat de eerste rechter zich onbevoegd verklaarde « ratione materiae », omdat de waarde van het geschil de 10.000 fr. niet zou overtreffen en, derhalve, onder de bevoegdheid zou vallen van de heer vrederechter;

Overwegende dat appellanten te recht laten opmerken dat de vordering, die zij in bijkomende orde hadden geformuleerd — nl. hun aanspraak om hun eigen perceel grond te laten aansluiten tot aan de rooilijn van de vroegere Dorpstraat — een geschil is dat vatbaar is voor schatting door partijen en waarvan de werkelijke waarde heel wat meer betekent dan de louter veilbare waarde van het betwiste perceel grond van 48,28 m.2;

Overwegende dat het geenszins bewezen is dat appellanten, door hun eis te schatten op 30.000 fr., een klaarblijkelijk overdreven schatting hebben gedaan

met de bedoeling de wetsbepalingen betreffende de bevoegdheid of de aanleg te ontwijken;

dat de eerste rechter zich derhalve ten onrechte onbevoegd verklaarde;

Betreffende de ontvankelijkheid van het hoofdzakelijk deel der oorspronkelijke vordering :

Overwegende dat het hoofdzakelijk deel der oorspronkelijke vordering duidelijk strekt, niet tot revindicatie van het betwiste perceel grond, maar tot « ontbinding » (bedoeld is « nietigverklaring ») van de overeenkomst koop-verkoop d.d. 6 maart 1952, omdat de Gemeente Oostduinkerke geen eigenares zou zijn geweest van het verkochte perceel; dat appellanten overigens herhaaldelijk art. 1599 B.W. in besluiten inroepen;

Overwegende dat de verkoop van een anders zaak slechts betrekkelijk nietig is, in het uitsluitend voordeel van de koper, die alléén deze nietigverklaring kan vorderen (Laurent, T. XXIV, n° 115; Planiol et Ripert, T.X., n° 48; De Page, T.IV, n° 30 en 34; Cass. 30-1-1941, Pas. I. 24);

dat de werkelijke eigenaar, of hij die beweert de werkelijke eigenaar te zijn, het verkochte goed kan revindiceren, doch geenszins de nietigverklaring kan vorderen van de verkoop die hem niet tegenstelbaar is (Laurent, T. XXIV, n° 111 en 117; Kluyskens : De Contracten, n° 79 litt. C en n° 82; Schicks en Van Isterbeek, T. III, n° 250; Cass. fr. (Req.) 15-1-1934, D.H. 1934, 97);

dat appellanten's oorspronkelijk vordering tot nietigverklaring derhalve niet ontvankelijk is;

Overwegende dat appellanten thans in hun tweede besluiten vóór het Hof voorhouden dat de verkoop nietig is, steeds bij toepassing van art. 1599 B.W., omdat de Gemeente Oostduinkerke staatsgrond, en geen gemeentegrond, zou hebben verkocht;

dat appellanten's vordering, ook in deze enigszins gewijzigde formulering, om dezelfde reden eveneens onontvankelijk is;

dat het derhalve overbodig is na te gaan of appellanten, al dan niet, gedurende méér dan 30 jaar het genot van de betwiste strook hebben gehad, of indien de weg Rijksweg en de strook dus staatsgrond was, of een getuigenverhoor dienaangaande te bevelen;

Betreffende het ondergeschikt deel van de oorspronkelijke vordering :

Overwegende dat appellanten, tot staving van hun ondergeschikte eis — nl. hun aanspraak om in hun hoedanigheid van medeëigenaars van de aanpalende percelen — deze eigen percelen te laten aansluiten tot aan de rooilijn van de vroegere Dorpstraat, vergeefs de wetten inroepen van 1 juli 1958, 15 november 1867 en 28 juni 1930 op de onteigening ten algemenen nutte;

Overwegende dat de wetten d.d. 1 juli 1958 en 15 november 1867, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 15 november 1867, evenals de wet van 28 juni 1930, betrekking hebben op de onteigening bij stroken « lorsqu'il s'agit d'un ensemble de travaux » (zie zowel de titel als art. 1 van gezegde wetten) quod non ter zake;

Overwegende dat appellanten ten slotte ook vergeefs beweren, op grond van art. 29 van de wet van 10 april 1841, als aanpalende eigenaars een voorkeurrecht tot aankoop te hebben;

dat hun rechtsvoorgangers immers verzuimd hebben, binnen de zes maand (zoals gezegd artikel voorschrijft),

na de bekendmaking door het schepencollege van de beslissing tot wijziging van de ligging of tot afschaffing van de buurtweg, de aldus vrijgekomen grond tegen betaling over te nemen;

dat het ondergeschikt gedeelte van de eis derhalve ongergrond is;

Overwegende dat de voorwaarden tot evocatie verenigd zijn;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond; doet het bestreden vonnis te niet daar waar de eerste rechter zich onbevoegd heeft verklaard; zegt dat de eerste rechter bevoegd was om kennis te nemen van de vordering, en, opnieuw wijzende bij evocatie, verklaart het hoofdzakelijk deel van de oorspronkelijke vordering niet ontvankelijk, verklaart het ondergeschikt gedeelte van de vordering niet gegrond;

Veroordeelt appellanten tot de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 7 oktober 1957.

Voorzitter : M. Van Malleghem.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Buysse.

Advocaat-generaal : M. Ely.

Advocaat : Mr Nuyttinck (loco Mr Ronse).

Strafvordering. — Precisering door het Hof van de wettelijke bestanddelen van de uitvoering van het ten laste gelegde wanbedrijf. — Verdachte behoeft niet daarvan te worden verwittigd.

Vervolg van verdachte wegens het plegen van de ten laste gelegde feiten, d.i. als dader; daardoor wordt hij metterdaad vervolgd zowel wegens daden van deelneming aan het wanbedrijf, zoals bepaald in het tweede en derde lid van artikel 66 W.v.S., als wegens daden van rechtstreekse uitvoering daarvan.

Ipso facto is de verdachte sedert de dagvaarding door het O.M. verwittigd dat hij zich nopens de nog te beoordelen feiten te verdedigen heeft, zowel wegens daden van rechtstreekse uitvoering als wegens daden van deelneming in de zin van het tweede en derde lid van artikel 66 W.v.S., die trouwens slechts modaliteiten van uitvoering van het ten laste gelegde zijn.

Wanneer het Hof jegens de verdachte de uitvoeringsmodaliteiten van het ten laste gelegde in het raam van het tweede en derde lid van artikel 66 W.v.S. als bewezen aanvaardt en omschrijft en noch nieuwe omstandigheden, noch nieuwe feiten bijvoegt, die in de oorspronkelijke dagvaarding niet zouden begrepen zijn, preciseert het Hof uitsluitend de wettelijke bestanddelen van het wanbedrijf.

De verdachte behoeft derhalve van deze nadere omschrijving door het Hof niet te worden verwittigd.

O.M. t/ Vandamme Y. en Alleman J.

Overwegende dat het gepast voorkomt, voor het belang van een goede rechtsbedeling, de zaken geboekt onder de notitienummers 595 en 596 van het jaar 1957 van het Parket-generaal samen te voegen om erover in een en hetzelfde arrest te beslissen;

Overwegende dat Alleman Joseph, als verdachte en het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in beroep zijn gekomen tegen twee vonnissen van de Correctionele Rechtbank te Veurne dd. 19 maart 1957, het ene in zake Eeckhout en Alleman (griffienummer 74) het ander in zake Vandamme en Alleman (griffienummer 75);

Overwegende dat de feiten van de telastleggingen, daar waar beschreven als gepleegd voor «eigen rekening» of «door tussenkomst van derden» alhier niet bewezen zijn gebleken; dat Eeckhout Ernestine en Vandamme Yvonne inderdaad noch voor eigen rekening noch door tussenkomst van derden handelden, terwijl Alleman de vereiste toelating had om leurhandel voor eigen rekening of door tussenkomst van derden uit te oefenen;

Overwegende dat dan nog alleen te beslissen valt over het overige van de telastleggingen, het is te zeggen, daar waar de ten laste gelegde feiten omschreven werden als gepleegd «voor rekening van derden»; dat uit de twee dagvaardingen van het Openbaar Ministerie inderdaad blijkt dat Eeckhout Ernestine (voor de feiten van 10-12-56); Vandamme Yvonne (voor de feiten van 18 december 1956) en Alleman Joseph (voor de feiten van 10 en 18 december 1956) ook vervolgd worden om de feiten van de telastlegging gepleegd te hebben «voor rekening van derden»;

Overwegende dat al de voorschriften van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht van toepassing zijn op de nog te beoordelen feiten van de telastlegging, ook het boek VII van dit Wetboek (artikel 10 laatste alinea van de Besluitwet n° 82 dd. 28-11-1939);

Overwegende dat de verdachten, zoals reeds aangetoond, vervolgd worden om de nog jegens hem te beoordelen feiten van de telastlegging te hebben gepleegd, het is te zeggen als daders; dat zij daardoor metterdaad vervolgd worden zowel voor de daden van deelneming aan het wanbedrijf zoals bepaald in de alinea's 2 en 3 van artikel 66 van het Strafwetboek als voor daden van rechtstreekse uitvoering ervan; dat de verdachten ipso facto sedert de dagvaarding van het Openbaar Ministerie verwittigd zijn dat zij zich nopens de nog te beoordelen feiten te verdedigen hebben zowel wegens daden van rechtstreekse uitvoering als wegens daden van deelneming in de zin van alinea 2 en 3 van artikel 66 van het Strafwetboek die trouwens slechts modaliteiten van uitvoering van het ten laste gelegde zijn; dat bijgevolg het Hof, waar het verder jegens de verdachten de uitvoeringsmodaliteiten van het ten laste gelegde in het raam van alinea 2 en 3 van artikel 66 van het Strafwetboek voor bewezen aanvaardt en omschrijft, noch nieuwe omstandigheden noch nieuwe feiten bijvoegt die in de oorspronkelijke dagvaarding niet zouden begrepen liggen, doch uitsluitend de wettelijke bestanddelen van de uitvoering van het wanbedrijf preciseert; dat de verdachten deswege van deze nadere omschrijving door het Hof niet dienen verwittigd te worden; dat deswege ook ten onrechte wordt aangevoerd dat dit de verdachte Alleman van een van de twee aanleggen zou beroven (zie Cassatie 5-2-35, Pas. 1935, 1, 144; 21-2-39, Pas. 1939, 1, 80; 28-2-39, Pas. 1939, 1, 106; 22-3-48, Pas. 1948, 1, 185; 5-4-48, Pas. 1948, 1, 215);

Overwegende dat de verdachten bijgevolg van meet af aan verdacht waren en nu nog verdacht zijn om de jegens hen nog te beoordelen feiten gepleegd te hebben als daders, hetzij om ze uitgevoerd te hebben, hetzij om, door welke daad ook, tot de uitvoering zodanige hulp verleend te hebben dat zonder hun bijstand, de misdaad of het wanbedrijf niet kon gepleegd worden;

Overwegende dat de feiten van de telastlegging gedagtekend van 10 december 1956 lastens Eeckhout Ernestine bewezen zijn gebleken om ze uitgevoerd te hebben, en dit voor rekening van een derde, het is te zeggen Alleman;

Overwegende dat de feiten van de telastlegging gedagtekend van 18 december 1956 lastens Vandamme Yvonne bewezen zijn gebleken om ze uitgevoerd te hebben, en dit voor rekening van een derde, het is te zeggen Alleman;

Overwegende dat de hierboven lastens Eeckhout Ernestine en Vandamme Yvonne bewezen verklaarde feiten, zowel die van 10 als die van 18-12-1956, eveneens lastens Alleman Joseph alhier bewezen zijn gebleken, telkens om, door welke daad ook, tot de uitvoering zodanige hulp verleend te hebben dat, zonder zijn bijstand, die wanbedrijven niet kunnen gepleegd worden; dat het gepast voorkomt aan te stippen dat het feit dat Alleman nagelaten heeft, aan Eeckhout en Vandamme een voorafgaandelijke toelating te bezorgen om voor derden leurhandel te drijven, alhier niet weerhouden wordt als daad van deelneming, zodat het dan ook zonder belang is na te gaan of het Alleman was die dergelijke voorafgaandelijke toelating aan Eeckhout en Vandamme had moeten bezorgen of niet;

Overwegende dat de straffen door de eerste rechter lastens Eeckhout en Vandamme uitgesproken als gepaste, rechtmatige en te behouden sancties voorkomen voor het lastens elk van hen weerhouden feit zoals hierboven beperkt;

Overwegende dat de twee straffen door de eerste rechter lastens Alleman uitgesproken ontoereikend voorkomen voor de twee feiten zoals hierboven lastens hem bewezen verklaard en beperkt; dat Alleman inderdaad, blijkens zijn strafregister, reeds vijf correctionele straffen heeft opgelopen wegens inbreuk op de wetten en reglementen op het uitoefenen van de leurhandel, dit sedert 1-7-1952, wat er op wijst, dat hij geen eerbied heeft voor de wetgeving op dat stuk en ook dat de vroegere geringe straffen die hij heeft opgelopen onvoldoende zijn geweest om hem tot naleving van de reglementering op de leurhandel te bewegen;

.....

NOOT: Het door verdachte Alleman tegen bovenstaand arrest ingestelde cassatieberoep is bij arrest van 10 maart 1958 door het Hof van Cassatie verworpen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 23 januari 1959.

Voorzitter : M. De Preter.
 Rechters : M.M. Ceulemans en Dillen.
 O.M. : Desmedt.

Hoede over kind na echtscheiding. — Vordering strekkend tot wijziging van modaliteiten. — Tussenkost van familieraad of procureur niet vereist wanneer als eiser optreedt de echtgenoot, die de echtscheiding en ook de hoede bekwaam. — Gevolgen van het nieuw huwelijk van deze echtgenoot.

Artikel 23 B.W. bepaalt, dat de kinderen worden toevertrouwd aan de echtgenoot, die de echtscheiding bekomen heeft. De tussenkost van de familieraad of van de procureur des Konings is alleen voorzien voor het geval belanghebbenden menen, dat van bedoelde regel in het belang der kinderen moet afgeweken worden. Uit deze laatste wetbepaling wordt afgeleid, dat de schuldige echtgenoot een wijziging van het bewakingsrecht niet rechtstreeks en in persoonlijke naam kan vorderen. Deze interpretatie geldt echter niet ten aanzien van de echtgenoot, die de echtscheiding bekwaam en aan wie het bewakingsrecht reeds werd toegekend.

De modaliteiten, waaraan de hoede door het vonnis van echtscheiding onderworpen werd zijn uiteraard ondergeschikt aan de aard van de hoede zelf. Wanneer een jong meisje krachtens een vonnis bij een tante verbleef, om de vermoedelijke reden, dat de vader zich niet persoonlijk met de opvoeding kon bezighouden dan eist de vader terecht, dat het kind bij hem zou terugkeren nu hij een nieuwe huiskring opgericht heeft. Behoudens overeenkomst tussen de ouders kan bezwaarlijk van ambtswege een beperking opgelegd worden wat de vrijheid van schoolkeuze betreft.

S.t/ D. en V.

Aangezien de vordering strekt tot intrekking van de modaliteiten van het hoederecht over het kind E., gesproken uit de vroegere echt tussen partijen, en toevertrouwd aan aanlegger door vonnis van deze rechtbank d.d. 23 oktober 1956, de echtscheiding toelastend ten laste van eerste verweerster;

Aangezien verweerders de niet-ontvankelijkheid van de vordering opwerpen... (zonder belang)... minstens omdat een voorafgaande beraadslaging van de familieraad noodwendig zou zijn;

... (zonder belang ter zake)

Aangezien artikel 302 burgerlijk wetboek oplegt de kinderen toe te vertrouwen aan de echtgenoot, die de echtscheiding bekomen heeft, terwijl de tussenkost van de familieraad of van de procureur des konings dan alleen voorzien wordt indien belanghebbenden menen dat van hoger bedoelde stelregel moet afgeweken worden om één of meer kinderen uitzonderlijk toe te vertrouwen hetzij aan de schuldige echtgenoot hetzij aan een derde;

Dat de auteurs hieruit dan ook afleiden dat de schuldige echtgenoot niet persoonlijk een wijziging in de hoede kan vorderen, maar dat nergens voorgehouden wordt dat dit ook het geval zou zijn voor de echtgenoot welke de echtscheiding bekwaam en die zijn aanspraak op de hoede rechtstreeks put uit art. 302 (vgl. De Page, dl. I, nr. 991, Kluyskens, dl. VII, nr° 496 en 497);

Aangezien trouwens thans geen wijziging gevraagd

wordt van de hoede als zodanig doch slechts van dezer modaliteiten van uitoefening;

Dat de aanlegger dus alleszins bevoegd is om de eis in te leiden;

Aangezien, bij gebrek aan voorlegging van verklarende gedingstukken, mag en moet aangenomen worden dat de rechtbank in haar vonnis van 23 oktober 1956, de speciale modaliteiten hoofdzakelijk voorgescreven heeft omdat aanlegger toen ongehuwd was en bezwaarlijk persoonlijk kon zorgen voor een driejarig dochttertje, terwijl het niet duidelijk is waarom juist opgelegd werd dat het kind een officiële school behoorde te bezoeken;

Dat verweerders in elk geval verwaarlozen aan de hand van de toenmalige besluiten te bewijzen dat er andere redenen zouden bestaan hebben om het kind onder te brengen bij een tante;

Aangezien het ongetwijfeld verkieslijk is voor het kind dit laatste, nu aanlegger een nieuw gezin gesticht heeft, in dit gezin te laten opgroeien; dat de mogelijkheid dat er ook kinderen uit de tweede echt zouden spruiten hiertegen thans geen afdoend bezwaar oplevert vermits het principieel verkieslijk is dat een kind tussen andere kinderen zou opgroeien; dat indien er zich later werkelijk bezwaren zouden aftekenen nog altijd een nieuwe wijziging aan de hoede mogelijk is;

Dat, gezien art. 17 van de grondwet, de restrictie betreffende het onderwijs bezwaarlijk in stand kan gehouden worden tenzij partijen hieromtrent een overeenkomst zouden aangegaan hebben, wat niet bewezen is;

Aangezien aanlegger momenteel geen concreet bezwaar oppert tegen het voorschrift om het kind in België op te voeden, terwijl verweerders wellicht vrezen dat, bij het wegvallen van deze restrictie het kind misschien zou overgebracht worden naar een onbekende woonplaats in de vreemde of naar een plaats waar de uitoefening van alle bezoekrecht materieel onmogelijk zou worden; dat het dan ook past deze beperking voorzichtigheidshalve in stand te houden;

Om deze redenen :

Vordering ontvankelijk;

Zegt voor recht dat het vonnis van deze rechtbank d.d. 23 Oktober 1956 voor wat de hoede van het kind Ethel betreft zal gewijzigd worden in die zin, dat de hoede van dit kind aan aanlegger toevertrouwd blijft met als enige voorwaarde of restrictie dat het kind op het grondgebied van België zal opgevoed worden en mits behoud van het aan eerste verweerster toegekend bezoekrecht.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

10e Kamer. — 2 november 1957.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Moulin.

Advocaten : Mrs Verhaegen (Gent) en Verhaegen P.

Aansprakelijkheidsverzekering. — Grove schuld in de zin van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874.

Grove schuld in de zin van artikel 16 van de wet van 11 juni 1874 moet worden gelijkgesteld met opzet.

Van Boven-Parmentier t/ N.V. Verzekeringsmaatschappij La Royale Belge.

Overwegende dat de vordering, door exploit van deurwaarder Baratte van Brussel in dato 3 april 1957

ingesteld, er toe strekt verweerster tot de betaling van een som van 59.565,40 fr. te doen veroordelen;

Overwegende dat verweerster bij verzekeringscontract nr. 7.524.760 in dato 24 april 1956 de burgerlijke verantwoordelijkheid van eiseres tegenover derden uit hoofde van afbraak van allerlei gewone gebouwen van hoogstens 15 meter verzekerd heeft;

Overwegende dat aanlegster afbraakwerken van een school van de Musinestraat te St.-Joost-ten-Noode uitgevoerd heeft, en dat verscheidene geburen schade opgelopen hebben ten gevolge van die onderneming;

overwegende dat verweerster beweert dat de verzekering niet van toepassing is, op grond van artikel 16 van de wet van 11 Juni 1874 daar de veroorzaakte schade aan het feit of de grove schuld van de verzekerde alleenlijk toe te wijten is;

Overwegende dat verweerster beweert dat aanlegster in casu, door haar opzettelijke en verkeerde handelwijze het risico voor ongevallen in zulke mate vermeerderde dat die onvermijdelijk geworden was;

Overwegende, dat dit stelsel van verweerster alleenlijk kan aangenomen worden in de mate dat zij bewijst dat aanlegster opzettelijk gehandeld heeft omdat de grove fouten voorzien in art. 16 van de wet van 11.IV.1874 met een opzettelijke fout moet gelijkgesteld worden; (Cassatie 29 januari 1953 Pas. 1953 I 415);

Overwegende dat ter zake aanlegster en verweerster niet accoord zijn over de technische middelen die moesten gebruikt worden; dat aanlegster beweert dat de gebruikte middelen minder gevaarlijk waren voor het leven van haar personeel, maar meer gevaarlijk voor de naburige eigendommen;

Overwegende dat dit stelsel aanneembaar is, en dat aanlegster volgens de clausule van de verzekering zonder recht is om het gebruiken van een afbraakmiddel te eisen;

Overwegende dat aangestelde van eiseres misschien de nodige voorzorgsmaatregelen niet genomen heeft, maar dat de opzettelijke en dus persoonlijke fout van aanlegster in alle geval niet bewezen is;

Overwegende daarenboven dat de risico niet vermeerderd geweest is (Cass. 22 mei 1953 Pas. 1953 - 1 - 735) omdat verweerster ook de arbeidsongevallen moest dekken, en dat het ter zake gebruikte middel onder dat opzicht beter was;

Overwegende dat de klachten van de gemeentelijke architect die vooral door de deskundige van verweerster ingeroepen werden zijn tegengesproken door de brief van de gemeente d.d. 5 december 1956 aan de Noord-Zuid verbinding gericht;

Overwegende dat verweerster in ondergeschikte orde beweert dat er geen sprake kan zijn van gevallen waarvoor eiseres zich verzekerde, maar wel van de normale en onvermijdelijke gevolgen van de onderneming;

Overwegende dat de verzekering niet alleen de ongevallen dekt maar wel de burgerlijke verantwoordelijkheid van aanlegster tegenover derden;

Overwegende dat in meer ondergeschikte orde verweerster beweert dat aanlegster in fout is, omdat zij de clausule 12 van het Lastenkohier niet geëerbiedigd heeft;

Overwegende dat clausule 12 van de bijzondere voorwaarden voorzien heeft dat de ondernemer voor de werken, een bezoek-staat van beschrijving van de naburige eigendommen moest doen;

Overwegende dat in feite de hoogte van de schade door de gemeente vastgesteld werd omdat verweerster geweigerd heeft tussen te komen;

Overwegend dat het niet bewezen is dat de afwe-

zigheid van vorige beschrijvingsstaat een invloed op die raming zou gehad hebben;

Overwegende dat de hoogte van de verschillende sommen aan de verschillende bureaus 59.565,40 fr. bedraagt (zie overeenkomst tussen aanlegster en de gemeente d.d. 1.12.1956);

Overwegende dat de verzekering beperkt is voor stoffelijke schade tot 50.000 fr. met een tussenkomst van de verzekeringnemer van 300 frank per ramp;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de veroorzaakte schade toe te wijten is aan verscheidene rampen, dat de vordering dus maar ten belope van 50.000 frank — 300 = 49.700 fr. gegrond is;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gezien de artikels 4-34-37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord het eensluidend advies van de Heer Van de Meulebroecke Substituut des Konings;

Alle andere besluiten als ongegrond van de hand wijzende;

Veroordeelt verweerster aan aanlegster de som van 49.700 fr. te betalen met de moratoire intresten van eerste december 1956 af, de gerechtelijke intresten en de kosten; deze laatste belopende voor Mr Verdonck pleitbezorger, op de som van 1.871 fr. en voor Mr Cailliau op de som van 1.181 fr.;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat huidig vonnis uitvoerbaar te verklaren.

NOOT: Zie in dit nummer het arrest van het Hof van Beroep te Brussel d.d. 23 mei 1958, waarbij bovenstaand vonnis bevestigd is.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer — 19 mei 1958.

Voorzitter : M. Struye de Swielande.
Rechters : MM. Janssens en Van Bever.

Verkeersongeval. — Subrogatie van de werkgever van het slachtoffer, die zijn werknemer vergoed of geholpen heeft in diens rechten.

De werkgever, die zijn werknemer, slachtoffer van een verkeersongeval, vergoed of geholpen heeft als borg voor de schuld van de aansprakelijke persoon, wordt in de plaats gesteld van haar werknemer.

De vader van de minderjarige, die het ongeval heeft veroorzaakt, is persoonlijk niet aansprakelijk, wanneer hij het vermoeden van artikel 1384; lid 2, B.W. weet te keren.

Stad Gent t/Bouchez.

Overwegende dat een werkmans van de Stad Gent gekwetst werd in een verkeersongeval met de zoon van de verweerder; dat de werkgeefster er verweerder als beheerder van de goederen van zijn zoon als burgerlijk aansprakelijke dagvaardt in terugbetaling van de bedragen die zij binst de werkonbekwaamheid aan het slachtoffer heeft uitbetaald of voor zijn verzorging heeft uitgegeven;

Overwegende dat de Stad Gent in de plaats gesteld is van haar werknemer, daar zij dit slachtoffer vergoed of geholpen heeft als borg van de schuld van de aansprakelijke (Hof van Cassatie, 17 november 1954, P. 1955, I, 244; J. Ronse, A.P.R., Tw. Schade en schade-loosstelling, n° 1035);

Overwegende dat de verklaring van de zoon Bouchez aan de Politie onmiddellijk na het ongeval duidelijk bewijst dat hij plots heeft moeten remmen omdat een auto opdaagde en aldus de weg heeft afgesneden van De Paepe die « niet meer kan uitwijken en ten val is gekomen »; dat het ongeval derhalve uitsluitend te wijten is aan de zoon Bouchez die de prioriteit van het slachtoffer niet heeft geëerbiedigd;

Overwegende dat de vader het vermoeden van artikel 1384, 2° B.W. weet te keren en derhalve persoonlijk niet aansprakelijk is;

Overwegende dat de bedragen niet worden betwist;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Verklaart de eis ontvankelijk;

Verwerpt de vordering tegen verweerder in eigen naam gericht;

Veroordeelt de verweerder — in zijn hoedanigheid van wettelijk beheerder van de goederen van zijn zoon Willy — aan de eiseres te betalen: 22.635 frank, méér de vergoedende intrest vanaf de onderscheiden betalingen tot de dagvaarding en verder de gerechtelijke;

Verwijst de verweerder als beheerder van de goederen van zijn zoon Willy in de kosten;

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elk rechtsmiddel en zonder borgstelling, uitgenomen voor wat de kosten aangaat.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE IEPEL

1e Kamer. — 30 januari 1958.

Voorzitter: M. Talpe.

Rechters: M.M. Vernimmen en Verbeke.

O.M.: M. Soenen.

Advocaten: Mrs Delobel, Dehem en Deschrijver.

Wegverkeer. — Betekenis van het gevaarsteken 1a. — Artikel 17 Verkeersreglement.

Het gevaarsteken 1a brengt slechts ondergeschiktheid mede tegenover de « genaderde » weg en niet tegenover het gedeelte van de gevolgde weg, dat zich op en over het kruispunt bevindt.

Artikel 17 van het Verkeersreglement bepaalt, dat elk bestuurder, die een manoeuvre wil uitvoeren, waardoor de normale gang der andere bestuurders kan belet of gehinderd worden, hen moet laten voorgaan. Dit is inzonderheid het geval, wanneer hij na een stilstand terug aanzet. Deze verplichting heeft een algemene draagwijdte.

O.M. en Saelens R. t/ Binst.

Overwegende dat uit het onderzoek der zaak en de pleidooien welke plaats hebben gehad in openbare zitting het feit ten laste gelegd van Binst Jean, ten genoegen van rechte bewezen is gebleven.

Overwegende dat Binst Jean vervolgd werd om als weggebruiker op het kruispunt, hen die reden op de weg die hij ging naderen, niet te hebben laten voorgaan;

en die weg opgereden te hebben zonder gestopt te hebben. (artikel 7, 2° K.B. 8-4-1954, en artikel 3 K.B. 15.6.1954).

Overwegende dat Binst Jean slechts in subsidiaire orde vervolgd werd om, zich bevindende op een weg voorzien van het teken nr 1a., de bestuurders die reden op de weg die hij ging naderen, niet te hebben laten voorgaan. (artikel 16, 1° K.B. 8-4-1954 gewijzigd bij artikel 1 K.B. 15 juni 1954).

Overwegende dat uit de gegevens van het onderzoek en de behandeling van de zaak in de twee instanties blijkt:

Dat Binst Jean gereden kwam van de R. Colaertplaats (langs de hotels) en recht door moest rijden in de Maloulaan, terwijl de burgerlijke partij Saelens op de Maloulaan reed, links moest inslaan naar de G. de Stuersstraat.

Dat de voertuigen met elkander in aanrijding kwamen op het kruispunt gevormd enerzijds door de G. de Stuersstraat en de R. Colaertplaats (richting Station) en anderzijds door de Maloulaan en de R. Colaertplaats (langs de hotels).

Dat de R. Colaertplaats, langs de hotels, en de R. Colaertplaats, richting station, voorzien zijn van het gevaarsteken 1a. én het stopteken nr 26.

Dat de aanrijding zich voordeed toen Binst Jean zijn weg recht door vervolgde, zonder te stoppen aan het stopteken, terwijl Saelens links afsloeg naar de G. de Stuersstraat toe.

Overwegende dat de eerste rechter terecht de subsidiaire betichting niet weerhouden heeft daar de aanwezigheid van het gevaarsteken 1a langs de Colaertplaats (kant van de hotels) vóór het kruispunt in de richting door Binst Jean gevolgd voor deze laatste generlei verplichting tegenover zijn tegenligger — Saelens — meebracht, en evenmin een recht voor te gaan ter hand deed aan Saelens tegenover de tegemoetkomende wagen van Binst Jean.

Dat het gevaarsteken 1a slechts ondergeschiktheid meebrengt tegenover de « genaderde » weg dat zich op en over het kruispunt bevindt; (Hof van Beroep te Gent, R.W. 31.3.1957, Kol. 1469).

Overwegende dat de R. Colaertplaats (langs de hotels) niet alleen voorzien is van het teken 1a maar ook van het teken 26 zoals hoger gezegd.

Dat Binst Jean de Maloulaan opgereden heeft zonder gestopt te hebben;

Dat hij verklaart dit teken niet te hebben gezien.

Overwegende dat Binst Jean aanvoert dat er geen rechtstreeks verband bestaat tussen deze overtreding en de aanrijding.

Dat zijn onwetendheid betreffende dit stopteken hem niet kan ontslaan van zijn verantwoordelijkheid ter zake.

Dat Saelens Raphaël verklaard heeft dat hij dacht dat zijn tegenligger zou stilhouden aan het teken « stop ».

Dat de aanrijding zich voordeed omdat Saelens het stoppen vanwege Binst verwachtte, maar dat deze laatste doorreed; dat aldus het rechtstreeks verband tussen de overtreding en het ongeval als bewezen voorkomt.

Overwegende dat Binst Jean moest stoppen en aldus zijn prioriteit moest afstaan, dit overeenkomstig artikel 17 van het verkeersreglement van 8 april 1954, welke bepaalt dat elke bestuurder die een manoeuvre wil uitvoeren, waardoor de normale gang der andere bestuurders kan belet of gehinderd worden, hen moet laten voorgaan; dat dit inzonderheid het geval is wanneer hij na een stilstand terug aanzet; dat deze verplichting een algemene draagwijdte heeft. (Cass. 27-2-

1956 E.W. kol 1165) en Cass. 23-4-1956, R.W. 1546. — Hof van Beroep Gent 17-4-1957; R.G.A.R. (1957) 5871. — Hof van Beroep Brussel 16.10.1956, R.G.A.R. (1957) 5916, Cass. 30-4-1956 R.G.A.R. (1957) 5865;

Overwegende dat de door de eerste Rechter toegemeten straf als rechtmatig voorkomt en dat hij insgelijks oordeelkundig en juist de schade geleden door de Burgerlijke Partij heeft vastgesteld.

Overwegende dat het vonnis a quo in zijn geheel dient bekrachtigd te worden.

Om deze redenen :

en gelet op de wetsbepalingen ingeroepen in het bestreden vonnis alsmede op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, artikel 211 van het Wetboek van Strafvordering, aangeduid ter terechtzitting door de Heer Voorzitter.

De Rechtbank, wijzende in graad van beroep, tegensprekelijk aanvaardt de beroepen, er op beslissende, bevestigt het vonnis verleend door de eerste rechter op strafrechtelijk en op burgerlijk gebied.

Veroordeelt de verdachte daarenboven tot de kosten van beroep.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

Kortgeding. — 28 januari 1957.

Voorzitter : M. Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs E. Russinger en Verniers.

Scheidsrechterlijk beding. — Stilzwijgende afstand door de partijen van de bevoegdheid van de aangestelde scheidsrechter. — Omvang van de bevoegdheid van de rechter in kortgeding.

Wanneer eiser zich niet tot de bij het scheidsrechterlijk beding aangewezen scheidsrechter heeft gewend en verweerder de onbevoegdheid van de voorzitter van de Rechtbank niet opwerpt, moeten partijen worden geacht van de bevoegdheid van de aangestelde scheidsrechter ditmaal afstand te hebben gedaan.

Dit betekent geenszins, dat eiser akkoord zou zijn gegaan met het optreden van iemand als deskundige zonder zijn uitdrukkelijk akkoord of zonder aanstelling van de deskundige, hetzij door de scheidsrechter, hetzij door de gewone jurisdictie.

Het voorlopig en bewarend karakter van de maatregelen, die de rechter in kortgeding mag bevelen, verzet zich er tegen, dat hij aan de deskundige opdrachten geeft, die de grond van de zaak raken.

Niets belet echter de partijen in onderling overleg aan de deskundige vragen te stellen, die verder strekken dan de bij het bevelschrift aan de deskundigen gegeven opdracht.

Baeten t/ Nonneman.

Overwegende dat de vordering tot de aanstelling strekt van een deskundige, met opdracht de werken te bepalen en te beschrijven die door eiseres werden uitgevoerd als onderaannemer, voor rekening van verweerder als hoofdaannemer, op de grond van zekere heer Gheldof, gelegen te Verrebroek langs de Kiel-drechtsebaan; verder met opdracht de waarde van gezegde werken vast te stellen op grond van een

algehele aannemingsprijs van 528.970 fr. en rekening gehouden met nr^s 1 tot 24 van het lastkohier; verder nog met opdracht alle vragen van de partijen te beantwoorden die dienstig zouden zijn voor de oplossing van het geschil tussen partijen opgerezen;

Overwegende dat partijen in hun besluiten de grond van de zaak ontwikkelen;

Dat er geen aanleiding bestaat om in onderhavig bevelschrift de aldus aangevoerde verschillende en tegenstrijdige beweringen en argumenten van de partijen te ontmoeten;

Overwegende dat het door verweerder niet betwist wordt dat eiseres de litigieuze werken begon, weinige dagen na 16 augustus 1956 en dat zij gezegde werken enkele maanden later, rond 20 November volgens eiseres, heeft stopgezet;

Overwegende dat eiseres verklaart dat zij rond 15 december 1956 vaststelde, dat verweerder zelf de werken voortzette;

Overwegend dat zij onbetwistbaar wel had gedaan onmiddellijk de vaststelling te vragen — door deskundige — van de omvang van de door haar zelf reeds uitgevoerde werken;

Overwegende dat haar vordering, strekkende tot de vaststelling van die omvang, niettemin nog ontvankelijk blijft voor zover het nog mogelijk is de werken van eiseres te onderscheiden van de werken die later door verweerder werden uitgevoerd;

Overwegende dat verweerder, in verband met de aanvraag strekkende tot de aanstelling van een deskundige, alleen tegenstelt dat de door verweerder uitgevoerde werken reeds door de heer Weyers — architect van de bouwheer — werden opgenomen;

Overwegende dat eiseres terecht wederantwoordt dat die opneming aan haar niet kan tegengesteld worden;

Overwegende dat het onderzoek van de heer Weyers een eenzijdig onderzoek is, waaraan eiseres noch bij overeenkomst noch anders gehouden was deel te nemen;

Overwegend dat het lastkohier trouwens voorziet (eerste deel, artikel 29) dat « al de betwistingen omtrent de uitvoering van het een of ander beding... zal onderworpen worden aan de beslissing van de heer Architect Leander Waterschoot St.-Niklaas-Waas »;

Overwegende dat waar eiseres zich niet tot de heer Waterschoot heeft gewend en waar verweerder de onbevoegdheid van de Voorzitter van de Rechtbank niet opwerpt, partijen dienen geacht te worden aan de bevoegdheid van de aangestelde scheidsrechter ditmaal te hebben verzaakt;

Doch dat dit geenszins betekent dat eiseres haar akkoord zou hebben gegeven om iemand te zien optreden als deskundige zonder haar uitdrukkelijk akkoord of zonder dat de deskundige aangesteld worde hetzij door de scheidsrechter, hetzij door de gewone jurisdictie (raadpleeg: R.P.D.B., V^o arbitrage, nr. 118 - 140, V^o Référé, nr 22);

Overwegende dat er derhalve aanleiding bestaat tot de aanstelling van een deskundige;

Overwegende dat eiseres vraagt dat de deskundige alle vragen van de partijen zou beantwoorden die dienstig zouden zijn voor de oplossing van het geschil tussen partijen;

Overwegende dat het voorlopig en bewarend karakter van de maatregelen welke de rechter in kortgeding mag bevelen, zich er tegen verzet dat hij aan de deskundige opdrachten zou geven die de grond van de zaak raken;

Dat nochtans niets de partijen belet in gemeen akkoord aan de deskundige vragen te stellen die verder

zouden strekken dan de opdracht aan de deskundige door het bevelschrift gegeven;

Om deze redenen :

Verklaren de vordering ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, stellen aan als deskundige de heer Jozef Van Coillie, ingenieur-architekt, Mgr. Stillemanstraat, 49, te St.-Niklaas-Waas, met opdracht, onder voorbehoud van alle rechten van de partijen, deze tot het deskundig onderzoek in de wettelijke vorm uit te nodigen de litigieuze werken te onderzoeken, en voor zover het nog mogelijk is de delen van gezegde werken te bepalen en te beschrijven welke blijken door eiseres uitgevoerd te zijn geworden; voor de verschillende posten, de staat van de werken te beschrijven en de eenheidsprijzen te vermelden waarover partijen akkoord zouden gaan; hun meningsverschil te vermelden nopens de prijzen, voor elke post die integendeel tot dergelijk meningsverschil aanleiding zou geven; verder alle vaststellingen te doen welke van nut kunnen zijn voor het opmaken van de latere afrekening tussen de partijen en voor de latere oplossing van de gebeurlijke betwistingen in verband met de staat van de werken;

Om het deskundig verslag te gelden waar en zoals het zal horen...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

14 december 1957.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Rechters : M.M. De Ridder en Vandecasteele.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs Bulckaert en Gillon.

Faillissement. — Wettelijke hypotheek voor verschuldigde rechtstreekse belastingen. — Nietigheid van de na de faillietverklaring van de belastingschuldige gedane inschrijving.

Volgens artikel 1 van de wet van 27 december 1950 neemt de wettelijke hypotheek eerst rang van de dag af van haar inschrijving en deze mag behalve het geval, dat de rechten van de Schatkist in gevaar verkeren en onverminderd artikel 73, eerst gevorderd worden na het verstrijken van een termijn van zes maanden ingaand op de dag van de executoirverklaring van het kohier, waarin de door de hypotheek verzekerde belastingen zijn opgenomen.

De geldig verkregen rechten van hypotheek kunnen ingeschreven worden tot op de dag vóór die van het vonnis van faillietverklaring (artikel 477, eerste lid, F.w.) en niet meer op die laatste dag zelf of daarna.

Bulckaert W. (curator Faillissement Baron Cyriel) t/
Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gezien de daging van 25 november 1957, waarbij eiser q.q. jegens verweerder vordert dat de hypothecaire inschrijving van 21 mei 1957, boek 1946, n° 15 op het onroerend goed van de gefailleerde Baron Cyriel nietig en zonder gevolgen is ten overstaan van de massa der schuldeisers, ze zal doorgehaald worden binnen de 8 dagen der betekening van het vonnis, zoniet dat het vonnis als titel zal gelden om de heer

bewaarder der hypotheeken toe te laten de inschrijving door te halen; alle kosten ten laste van de verweerder;

Overwegende dat Cyriel Baron op 4 mei 1957 failliet verklaard werd en verweerder op 21 mei 1957 een hypothecaire inschrijving nam op het onroerend goed van de gefailleerde te Roeselare, Acasiastraat, n° 13, tot zekerheid der betaling van de opeisbare schuld in zake direkte belastingen;

Overwegende dat de curator op grond van art. 444 en 447 1e lid F.W. de nietigheid ten aanzien van de massa der schuldeisers vordert;

Overwegende dat verweerder zich gedraagt naar het wijs oordeel van de rechtbank;

Overwegende dat het nieuw artikel 72 der samen-geordende wetten op de inkomstenbelasting, gewijzigd door de wetten van 24 december 1946 en 27 december 1950, bepaalt dat de rechtstreekse belastingen in hoofdsom, opcentiemen intrusten en kosten gewaarborgd zijn door een wettelijke hypotheek op al de goederen van de belastingplichtige en op deze van zijn niet gescheiden van goederen echtgenote, met uitzondering van de goederen die zij vóór het huwelijk bezat en van deze die door de nalatenschap of schenking verkregen werden;

Dat artikel I der voormelde wet van 27 december 1950 een grondige wijziging heeft gebracht aan het stelsel van de wettelijke hypotheek met het occult karakter dezer, hetwelk door artikel 2 der wet van 24 december 1948 voorzien was, af te schaffen;

Dat volgens artikel I der wet van 27 december 1950 de wettelijke hypotheek slechts rang neemt van haar inschrijving af, en, behalve het geval waarin de rechten van de schatkist in gevaar verkeren en onverminderd artikel 73 de inschrijving slechts mag gevorderd worden vanaf het verstrijken van een termijn van zes maanden, ingaande op de datum van de executoirverklaring van het kohier waarin de gewaarborgde belastingen zijn opgenomen;

Overwegende dat de geldig verkregen rechten van hypotheek kunnen ingeschreven worden tot de dag van het faillietvonnis (art. 477, 1e lid F.W.) niet op de dag zelve of erna (Fredericq, T. VII, nr 441, I°) dat de vordering van de curator dienvolgens gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend,

Zegt voor recht dat de hypotheekinschrijving van verweerder, genomen op 21 mei 1957, boek 1946, nr 15, op het onroerend goed van de gefailleerde Baron Cyriel, gelegen te Roeselare, Acasiastraat nr 13, nietig is en zonder gevolgen ten aanzien van de massa der schuldeisers;

Beveelt aan verweerder deze inschrijving binnen de acht dagen der betekening van het vonnis te doen doorhalen, zoniet zegt voor recht dat het vonnis als titel zal gelden en dat de heer bewaarder der hypotheeken gelast wordt om de inschrijving door te halen; Alle kosten van het geding en alle overige kosten, veroorzaakt door de schrijving en door de doorhaling, zijnde ten laste van verweerder;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE ST-JOOST-TEN-NODE

23 juli 1958.

Rechter : M. Van Winckel.

Advocaten : Mrs Buysse en Clauwaert (loco Crick).

Bevoegdheid van de vrederechter. — Vordering van gehuwde vrouw krachtens artikel 218 B.W. — In het buitenland aanhangige eis tot echtscheiding. — Vrederechter niettemin bevoegd.

Verzoek van de vrouw om gemachtigd te worden tot inontvangstneming van een gedeelte van het salaris van haar echtgenoot bij diens werkgever (artikel 218 B.W.).

De man heeft een vordering tot echtscheiding ingesteld voor een Zuidafrikaanse rechtbank en beroept zich op de onbevoegdheid van de vrederechter ingevolge artikel 2bis, tweede lid van de wet op de onbevoegdheid van 25 maart 1876, daar de vordering van de vrouw aan de eis tot echtscheiding verbonden is.

Aangezien de exceptie van verknochtheid niet kan worden ingeroepen voor een Belgische rechter in verband met een vordering, die voor een vreemde rechter is aanhangig gemaakt, dient in casu niet rekening te worden gehouden met de in het buitenland aanhangige eis tot echtscheiding; de vrederechter is derhalve bevoegd kennis te nemen van de vordering van de vrouw.

Luyckx t/ Van Oppens.

Aangezien de vordering er toe strekt, bij toepassing van artikel 214 b, thans 218 van het Burgerlijk Wetboek, eiseres te machtigen rechtstreeks 15.000 fr. per maand, bij de werkgever van verweerder in ontvangst te nemen;

Aangezien deze laatste eerst onze bevoegdheid ratione materiae betwist, krachtens artikel 2 bis van de wet van 25 maart 1876, en aanvoert dat hij een vordering tot echtscheiding instelde voor een Zuid-Afrikaanse Rechtbank, zodat, de huidige vordering aan deze eis verbonden zijnde, de vrederechter er geen kennis mag van nemen;

Doch, aangezien de exceptie van verknochtheid niet kan ingeroepen worden voor een Belgische Rechtbank uit hoofde van een vordering die voor een vreemde Rechtbank aanhangig werd gemaakt (R.P.D.B. V° Compétence en matière civile et commerciale n° 1752), zodat er geen rekening dient gehouden te worden met deze vordering tot echtscheiding;

Aangezien verweerder nog onze onbevoegdheid ratione loci oproept, daar partijen thans hun echtelijke woonplaats te Johannesburg zouden hebben, maar dat deze exceptie evenmin gegrond is; dat inderdaad artikel 218, al. 2, de bevoegdheid toekent om de loon-delegatie toe te staan, aan de vrederechter van de laatste echtelijke verblijfplaats of woonplaats van de verweerder, dat deze moeilijk kan betwisten dat zijn laatste verblijfplaats niet in ons kanton gelegen was, daar ter gelegenheid van een in januari laatstleden gedane afstand van een vordering, hij het nummer 20, Louis Schmidlaan te Etterbeek als woonplaats aanduidde en dat hij niet bewijst dat hij sinds januari 1958 een andere woon- of verblijfplaats in België gehad heeft;

Dat we derhalve wel bevoegd zijn om van de actuele vordering kennis te nemen;

Aangezien, om aan partijen toe te laten zich ten gronde te verdedigen, we deze zaak naar onze zitting van 14 november 1958 in voortzetting dienen te verwijzen, maar opdat ondertussen eiseres geen nadeel zou ondergaan, het ons billijk schijnt ten voorlopige titel en onder alle voorbehoud, haar te machtigen 6.000 fr. per maand in ontvangst te nemen vanaf 1 juli 1958 tot 1 november 1958;

.....

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 februari - 28 februari 1959)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Internationaal akkoord.* — In het Staatsblad van 1 februari 1959 644 verscheen de tekst van bijvoegsel nr 2 ondertekend te Parijs op 12 september 1958 bij het akkoord tussen België en Frankrijk betreffende de grensarbeiders ondertekend te Prijs op 8 januari 1949.

2. *Economische zaken.* — Bij K.B. van 27 januari 1959 (S. 4 februari 695) wordt een hulpfonds voor regionaal economische initiatieven ingesteld.

3. *Landbouw.* — Bij K.B. van 23 januari 1959 (S. 4 februari - 697) wordt het K.B. van 3 augustus 1951 betreffende de toekenning van een toelage tot aanmoediging van het verbruik van melk gewijzigd.

4. *Openbare Werken - Hoge Wegenraad.* — Het K.B. van 12 januari 1959 (S. 4 februari - 718) wijzigt het K.B. van 10 april 1954 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand.

6. *Ministerie van Economische Zaken en Middenstand.* — Het K.B. van 13 januari 1959 (S. 4 februari - 716) wijzigt het organiek kader van het Ministerie van Economische Zaken.

7. *Invoer.* — Het M.B. van 31 januari 1959 (S. 5 februari - 735) wijzigt dit van 11 september 1957 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de invoer van bepaalde goederen.

8. *Openbare werken.* — Het K.B. van 2 februari 1959 (S. 5 februari - 746) bepaalt de rijksbijdrage in de kosten van uitvoering van werken door de provincies, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten en de verenigingen van polders en van wateringen met behulp van werklozen.

9. *Verkeerswezen - Spoorwegen.* — Bij K.B. van 27 januari 1959 (S. 5 februari - 750) wordt de interministeriële commissie voor de spoorwegen gereorganiseerd.

10. *Nationale Delcredederdienst.* — De wet van 31 december 1958 (S. 7 februari - 790) wijzigt de taak van de nationale delcredederdienst. De dienst heeft tot taak de buitenlandse handel te bevorderen door het verlenen van waarborgen, van aard om de risico's die er aan verbonden zijn te verminderen.

11. *Nationale Delcreditedienst.* — Bij K.B. van 3 februari (S. 7 februari - 791) wordt het K.B. van 1 september 1939 betreffende de nationale delcreditedienst aangevuld en gewijzigd.

12. *Diensten van de Eerste Minister.* — Bij K.B. van 2 februari 1959 (S. 14 februari - 928) wordt het K.B. van 22 april 1952 betreffende de ancienniteitsbijslag bepaald bij art 13 der wetten van 3 augustus 1919 en 27 mei 1957 aangevuld.

13. *Ministerie van Financiën - Rijksmunt.* — Het K.B. van 3 februari 1959 (S. 19 februari - 1018) wijzigt het K.B. van 12 december 1955 houdende organiek reglement van de Rijksmunt.

14. *Landbouw.* — Het M.B. van 31 januari 1959 (S. 19 februari - 1019) stelt het bedrag der premieën toegekend aan de instellingen die uit belgische melk sommige melkderivaten voortbrengen, vast.

15. *Volksgesondheid - premies voor aanbouw van volkswoningen en kleine landeigendommen.* — Het K.B. van 4 februari 1959 (S. 20 februari - 1049) wijzigt het regentsbesluit van 12 augustus 1958 houdende vaststelling van de voorwaarden tot het verlenen van premieën voor de aanbouw door het privaat initiatief van volkswoningen en kleine landeigendommen.

16. *Diensten van de Eerste Minister - Personeel der Openbare diensten.* — Het K.B. van 18 februari 1959 (S. 21 februari - 1066) wijzigt het K.B. van 20 juni 1955 houdende syndikaal statuut van het personeel der Openbare diensten.

17. *Reclame langs toeristische wegen.* — Het K.B. van 14 februari 1959 (S. 21 februari - 1069) wijzigt het K.B. van 20 december 1956 waarbij het aanplakken en reclame maken in sommige landschappen en langs de toeristische wegen wordt gereguleerd.

18. *Ministerie van Landsverdediging.* — Het K.B. van 19 februari 1959 (S. 22 februari - 1137) wijzigt het K.B. van 16 maart 1954 houdende vaststelling van de schalen voor de bijzondere graden bij het ministerie van Landsverdediging.

19. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 4 februari 1959 (S. 23-24 februari - 1165) wijzigt het K.B. van 31 mei 1958 getroffen in uitvoering van de wet van 12 april 1958 betreffende de medisch-pharmaceutische cumulatie.

20. *Reclame.* — Het K. B. van 14 februari 1959 (S. 23-24 februari - 1166) wijzigt het K.B. van 5 december 1957 houdende bepaling van de landschappen waarvoor regelen worden gesteld op het aanplakken en reclame maken.

21. *Reclame.* — Het K.B. van 14 december 1959 verkeerswegen waarvoor regelen worden gesteld op januari 1958 houdende bepaling van de toeristische (S. 23-24 februari - 1169) wijzigt het K.B. van 8 het aanplakken en reclame maken.

22. *Onderwijs.* — Het K.B. van 28 januari 1959 (S. 25 februari - 1205) stelt een toelage vast voor de cursussen in de zeevaartbegrippen bij instellingen van het Middelbaar onderwijs.

23. *Zeewezen - Uitvoeren van gevaarlijk werk.* — Het K.B. van 28 januari 1959 (S. 25 februari - 1206)

kent een toelage toe aan de personeelsleden van het bestuur van het zeewezen wegens uitvoering van gevaarlijk werk.

24. *Zeewezen.* — Het K. B. van 28 januari 1959 (S. 25 februari 1206) kent een vergoeding toe aan de personen zonder band met een staatsbestuur, wegens teruggave van verzonken, afgedreven of gestrand materieel en van een toelage voor medewerking aan de diensten van het Bestuur van het Zeewezen.

25. *Zeewezen.* — Het M.B. van 28 januari 1959 (S. 25 februari - 1207) stelt een vergoeding vast wegens verlies, vernieling of beschadiging van persoonlijke voorwerpen, uitrustingsstukken, meubilering of bevoorradingswaren.

26. *Ministerie van Financiën.* — Bij de wet van 23 februari 1959 (S. 26 februari - 1222) wordt aan de Minister van Financiën en aan de Minister van Openbare Werken machtiging verleend tot regularisatie voor het dienstjaar 1958 uitgetrokken kredieten, terwijl hen tevens bijkredieten voor de uitgaven met betrekking tot 1957 en de vorige dienstjaren werden verleend.

27. *Invoer.* — De M.B.en van 19 februari, 24 februari 1959 en 20 februari (S. 26 februari - 1284-85-86-87-88) wijzigen het M.B. van 11 september 1957 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij in-of uitvoer van bepaalde goederen.

28. *Nationale Maatschappij van Belgische Buurtspoorwegen.* — Bij M.B. van 24 februari 1959 (S. 26 februari - 1289) worden de prijzen voor het vervoer van goederen bij wagenladingen vastgesteld.

29. *Wetsvoorstellen tot invoering van een Burgerlijk Arbeidswetboek, tot vaststelling van het statuut der handelsreizigers en handelsvertegenwoordigers.* — Bij de wet van 18 februari 1959 (S. 27 februari - 1310) wordt van art. 1 der wet van 1 juli 1893 betreffende de gevolgen van de ontbinding der kamers ten aanzien van de vroegere ingediende wetsontwerpen, voor wat betreft het wetsvoorstel tot invoering van een Burgerlijk Arbeidswetboek, het wetsvoorstel tot vaststelling van het statuut der handelsreizigers en handelsvertegenwoordigers afgeweken. Deze wetsvoorstellen blijven dus bij de kamers aanhangig.

30. *Ministerie van Financiën - Douanesluiting van Rijnschepen.* — Het K.B. van 19 februari 1939 (S. 27 februari - 1312) keurt de wijzigingen aan het reglement betreffende de douanesluiting van de Rijnschepen goed.

31. *Hoge Jachtraad.* — Het K.B. van 23 februari 1959 (S. 27 februari - 1314) wijzigt het K.B. van 1 juli 1957 houdende organieke reglementering van de hoge Jachtraad.

32. *Ministerie van Openbare Werken.* — Bij K.B. van 27 februari 1959 (S. 27 februari - 1317) wordt het personeel van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, sector Openbare Werken, in categorieën ingedeeld en de vereisten tot benoeming vastgesteld.

33. *Economische Zaken - Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.* — Het K.B. van 15 januari 1959 (S. 27 februari - 1319) wijzigt het K.B. van 2 januari 1955 tot vaststelling van het organiek kader van het per-

soneel van het secretariaat der Centrale Raad voor het bedrijfsleven en van het personeel der gemeenschappelijke diensten der Centrale Raad voor het bedrijfsleven.

34. *Landbouw.* — Bij K.B. van 4 februari 1959 (S. 28 februari - 1350) wordt het K.B. van 31 maart 1925 betreffende de bescherming der mollen opgeheven.

35. *Ministerie van Openbare Werken.* — Het K.B. van 14 februari 1959 (S. 28 februari - 1354) wijzigt het K.B. van 5 december 1955 tot vaststelling van het organiek kader van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, sector Wederopbouw.

36. *Ministerie van Openbare Werken.* — Het K.B. van 14 februari 1959 (S. 28 februari - 1355) wijzigt het K.B. van 23 december 1958 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, sector Wederopbouw.

37. *Economische Zaken.* — Het M.B. van 20 februari 1959 (S. 28 februari - 1361) wijzigt het M.B. van 20 juni 1950 waarbij de voorwaarden worden vastgesteld waarvan de pipeteerapparaten, gebruikt voor het meten van het vetgehalte van volle melk moeten voldoen.

II. Burgerlijk Recht.

38. *Verkopen en leningen op afbetaling - Statistieken.* — Bij K.B. van 26 januari 1959 (S. 27 februari 1320) wordt een halfjaarlijkse statistiek van de verkoop en leningen op afbetaling en van de daarmee gelijkstaande verrichtingen voorgeschreven. Het Nationaal Instituut voor de Statistiek is met het opmaken dezer statistieken belast.

III. Rechterlijke organisatie.

39. — *Justitie. - Terechtingszittingen der Vrederechten te Charleroi.* — Het K.B. van 10 februari 1959 (S. 27 februari - 1335) wijzigt wat de Vrederechten te Charleroi betreft het K.B. van 15 januari 1958 tot vaststelling van het getal en de duur van de gewone terechtzitting en der Vrederechten en der Politie-rechtbanken, alsmede van de dagen en uren waarop de griffie's van die rechtbanken toegankelijk zijn.

IV. Economisch recht.

40. *Statistieken van de voortbrenging.* — Bij M.B. van 22 januari 1959 (S. 4 februari - 718) worden voor zekere maandelijkse of driemaandelijke statistieken van de voortbrenging, de activiteit of de voorraden, aanvullende bepalingen in verband met de aangifte der voorraden, voorgeschreven.

41. *Statistiek in de papiernijverheid.* — Het M.B. van 22 januari 1959 (S. 4 februari - 719) wijzigt het M.B. van 13 februari 1951 waarbij een maandelijkse statistiek wordt voorgeschreven van de activiteit in de papier- en kartonvoortbrengende en -verwerkende nijverheid.

42. *Instituut voor normalisatie.* — Het K.B. van 28 januari 1959 (S. 8 februari - 822) bekrachtigt de normen uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor Normalisatie.

V. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

43. *Rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders.* —

Het K.B. van 20 januari 1959 (S. 4 februari - 713) wijzigt het K.B. van 17 juni 1955 houdende algemeen reglement betreffende het rust en overlevingspensioenen voor arbeiders.

44. *Rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.* — Het K.B. van 20 januari 1959 (S. 4 februari - 714) wijzigt het K.B. van 30 juli 1957 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.

45. *Studietoelagen aan wezen.* — Het K.B. van 27 januari 1959 (S. 9-10 februari - 845) wijzigt het K.B. van 21 augustus 1957 betreffende de studietoelagen en onderwijskosten der wezen, gerechtigden der gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen.

46. *Rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.* — Het K.B. van 20 januari 1959 (S. 11 februari - 866) wijzigt het K.B. van 29 juni 1957 houdende vaststelling van de maatregelen die door de verzekeringsinstellingen dienen te worden getroffen met het oog op de uitvoering van de wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioenen voor bedienden en de modaliteiten van uitvoering en controle van deze maatregelen.

47. *Sociale zekerheid. - Oprichting van technische commissie.* — Bij K.B. van 4 februari 1959 (S. 12 februari - 883) wordt een technische commissie opgericht en een opdrachthouder voor coördinering der Sociale Zekerheid benoemd.

48. *Rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders.* — Het K.B. van 30 januari 1959 (S. 18 februari) wijzigt het K.B. van 23 september 1957 houdende uitvoering van de wet van 12 maart 1957 voor wat betreft de verbetering van het rust- en overlevingspensioenen voor arbeiders.

49. *Rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.* — Bij de wet van 17 februari 1959 (S. 22 februari - 1130) wordt het rust- en overlevingspensioenen voor bedienden verhoogd.

50. *Rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.* — De wet van 18 februari 1959 (S. 22 februari - 1132) wijzigt de wetgeving betreffende het rust- en overlevingspensioenen voor bedienden.

51. *Kinderbijslag voor niet-loonarbeiders. - Vaststelling kadastraal inkomen der gronden.* — Het M.B. van 24 januari 1959 (S. 22 februari - 1134) wijzigt het M.B. van 15 januari 1940 houdende vaststelling per gemeente van het gemiddeld kadastraal inkomen der gronden voor de toepassing van het K.B. van 22 december 1938 betreffende de kinderbijslag voor niet loonarbeiders.

52. *Wit- en zelfwasseries. - Arbeidsduur.* — Het K.B. van 14 februari 1959 (S. 25 februari - 1204) stelt de arbeidsduur in de wit- en zelfwasseries alsmede in hun depots en in de strijkoncerningen vast.

53. *Controle der instellingen belast met de toepassing van de wetgeving betreffende de kinderbijslag.* — Het M.B. van 18 februari 1959 (S. 27 februari 1319) wijzigt het bestend bureau voor de controle der instellingen belast met de toepassing van de wetgeving betreffende de kinderbijslag en der personen die aan deze wetgeving onderworpen zijn of er door worden begunstigd.

VI. Fiscaal Recht.

54. *Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten.* — Bij de wet van 3 februari 1959 (S. 14 februari - 926) worden de artikelen 62, 63, 68 van het K.B. van 30 november 1939 houdende het wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten gewijzigd en aangevuld.

H. Boonen

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 9-11-1958)

« Wanneer nu inderdaad onzin zo volkomen verstaan wordt, zou men geneigd zijn te zeggen dat het geen onzin is. En men zou geneigd zijn te vragen of de moeite, besteed aan versterking van het uitdrukkingvermogen van de taal, niet ongeveer verloren moeite is. Maar neen: zo is de stand der zaken niet. Men vraagt zich af hoe groot het uitdrukkingvermogen van de taal zou zijn, indien men zich altijd zorgvuldig had toegelegd op het spreken en schrijven van een zo krachtig mogelijke en zo zuiver mogelijke taal ».
(J. I. de Haan)

1. « dan wanneer de kapitein qualitate qua, dit wil zeggen de eigenaar van het schip, in principe jegens de derden moet instaan voor de behoeften van dit schip — ware het zelfs door een « tijdelijke bevrachter » — aangegeven contracten, zoals de lading en stuwing, op de enkele uitzondering na van speciale omstandigheden, zoals het feit dat het schip door de eigenaar niet zou verhuurd of verwacht geweest zijn doch hem ontnomen werd, omstandigheden waarvan noch door het arrest, noch door enig stuk van de procedure gewag wordt gemaakt en die tegengesproken worden door het feit dat de vennootschap S. het schip in time-charter had gekregen. »

Vereenvoudigd zou dit als volgt klinken.

« terwijl de kapitein qualitate qua, dit is de eigenaar van het schip, in principe jegens de derden moet instaan voor de contracten die — zelfs door een « tijdelijke bevrachter » — voor de behoeften van dit schip worden aangegeven (zoals voor lading en stuwing) met uitzondering slechts van speciale omstandigheden, zoals het feit dat het schip door de eigenaar niet verhuurd of verpacht werd, doch hem ontnomen was; dit laatste komt noch in het arrest, noch in enig stuk van de procedure voor en is in tegenstelling met het feit dat de vennootschap S. het schip in time-charter had gekregen. »

- « dan wanneer » is foutief vertaald Frans (alors que) en heet in het Nederlands « terwijl ».
- « dit wil zeggen » letterlijk vertaald (cela veut dire); beter is « dit is » of eventueel « dit betekent ».
- « voor de behoeften van dit schip » : Het volledige zinsgedeelte is « moet instaan (voor de) voor de behoeften van dit schip... aangegeven contracten ». De uitdrukking tussen haakjes hoort er eigenlijk

bij maar werd bij vergissing niet geschreven. Om de herhaling van « voor de » te vermijden was het beter geweest, in plaats van de zin onverstaanbaar te maken, een volledige ondergeschikte zin te bouwen (zoals onze verbetering).

- « ... contracten... zoals de lading en stuwing » : « lading en stuwing » zijn geen contracten doch kunnen er wel het voorwerp van uitmaken.
- « verwacht geweest » : De « w » van « verwacht (verpacht ?) kunnen we op rekening van de zetduivel schrijven. « Geweest » is vertaald Frans en is eigenlijk « geworden » dat doorgaans wordt weggelaten in het A.B.N.
- « omstandigheden waarvan gewag wordt gemaakt » : nodeloze herhaling (omstandigheden) en woordenrijke uitdrukking. Een nieuwe zin zou dit lelijke stijlgebruik helpen vermijden.

2. — « Overwegende dat de voorzieningen verknocht zijn... »

— doordat het bestreden arrest de *samenhang* weerhouden heeft... »

- « dat er *samenhang* bestaat telkens de noodzakelijkheden van een goede rechtsbedeling vereisen dat er, gelijktijdig, door eenzelfde rechtsmacht over verschillende telastleggingen wordt gevonnist, onverschillig of de misdrijven door verschillende personen werden gepleegd; ... »

Enkele tijd geleden hebben wij het gebruik van « verknochtheid » afgeraden daar het in het Nederlands uitsluitend wijst op een, laten we zeggen emotioneel, verband tussen personen (hij is mij zeer verknocht, een verknochte dienaar, enz. Cf. Van Dale : « innig gehecht aan, zich verbonden voelend met »). Hierop is reactie gekomen vanwege een lezer, vooraanstaand jurist, die meende dat dit te ver ging aangezien « verknocht » in het wetboek voorkomt.

De vraag die hierdoor rijst is niet of verknochtheid goed of slecht is, doch eerst en vooral of de taalvorm van het wetboek het taalgebruik van magistraten en advocaten moet bepalen, zelfs wanneer er niet woordelijk wordt geciteerd.

Wij zijn van oordeel dat er, gezien de kwaliteit van de taal der wetten, geen rekening dient te worden gehouden met het doorgaans slechte voorbeeld dat de wet ons voorhoudt. Door dit principe wel aan te nemen snijdt men de pas af aan een verjonging van de juridische taal in haar breedste zin, die gelijke tred zou houden met de evolutie van het algemeen taalgebruik. Overlevering en traditie hebben grote waarde, echter alleen als men iets waardevols overlevert.

Maar, laten wij nu aannemen dat men toch de zo geliefde « termen van de wet » zou blijven gebruiken, zolang de bestaande wetboeken van kracht blijven... Artikel 37bis van de bevoegdheidswet vertaalt « *connexité* » door « verknochtheid » en artikel 227 van het Wetboek van Strafvordering geeft als vertaling voor *ditzelfde woord* « *samenhang* » !

- « In geval van *verknochtheid* of van litispentie, worden van (sic) de zaken die in de eerste graad van rechtsmacht aanhangig zijn bij verschillende rechtbanken, op verzoek van een van de partijen gevoegd » (artikel 37bis van de bevoegdheidswet).
- « De misdrijven zijn *samenhangend*, hetzij wanneer zij gepleegd werden tegelijkertijd door verschillende personen te zamen, hetzij wanneer zij gepleegd werden door verschillende personen enz... » (artikel 227 W.v.S.)

Wat nu? Mag men dan slechts in burgerlijke zaken van «verknochtheid» spreken en in strafzaken van «samenhang» (steeds volgens het principe van de «termen van de wet»)? Of, mag men ze door elkaar gebruiken, zoals in ons voorbeeld gebeurd is?

In dat geval blijven wij een lans breken voor het weglaten van «verknochtheid» omdat het een woord is van de categorie van «aanhangelijk», «toegenegen», «verkleefd», enz... en, zoals deze, thans alleen voor personen wordt gebruikt.

Het gebrek aan vastheid en consequentie in de terminologie is iets dat de geesteswetenschappen dikwijls van de exacte onderscheidt en een van de redenen is van de soms gewettigde minachting waarmee de exacte-wetenschapslui op de «filologen en de filosofen» neerblikken.

3. «dat, zo de beslissing dd. 9 juni 1951 van de directeur der belastingen definitief is geworden, *zulks* alleen te wijten is aan het feit dat...

— «zulks» is een woord dat, buiten bijzondere «hoge» stijl, weinig gebruikt wordt en eerder ouderwets aandoet. Men kan het gemakkelijk vervangen door de andere aanwijzende voornaamwoorden «dit» en «dat».

4. «...dat dienvolgens het Hof bevoegd is om *van deze telastlegging te kennen*...

In het Frans zegt men «connaître de...», doch dat is geen reden om in het Nederlands te spreken van «kennen van».

«Kennen» is overgankelijk, men kent «iets», niet «van iets»; wel kan men «kennis van iets nemen». Deze lataste uitdrukking wordt trouwens door Van Dale verklaard als «zich ervan op de hoogte stellen; in het bijzonder er **als rechter onderzoek naar doen en over oordelen**»!

5. «Overwegende dat er geen enkele reden is om aan de geloofwaardigheid van de verklaringen van M... te twifelen, des te meer *dat* alle omstandigheden haar integendeel van deze verklaringen hadden moeten weerhouden.

— «om» drukt doel uit, bestemming (klaar om te vertrekken, bevoegd om kennis te nemen (4.); te moe om te lopen, een stok om te slaan) hier zou beter de voorzetseluitdrukking gestaan hebben: «dat er geen... reden toe is, ... te twifelen...»

— «dat» moet «daar» zijn, want er wordt een grond of oorzaak uitgedrukt. Deze fout komt dikwijls voor; hier zal ook het Frans wel de schuld hebben.

6. «Overwegende dat de verklaringen van V..., indien zij op bepaalde punten (...) deze van M... niet bevestigen, *zij* minder formeel *voorkomen* en *allesszins niet van aard zijn* de geloofwaardigheid van de verklaringen van M... te *ontzenuwen*.

— «zij» staat hier klaarblijkelijk te veel, bij eerste lezing voelt men dat dadelijk. Het onderwerp van «voorkomen» is «verklaringen».

— «voorkomen», woord waaruit de onzekerheid van de schrijver moet blijken. Ze zijn minder formeel, die «verklaringen», of ze zijn het niet; als ze maar zo «voorkomen» dan is er niets bewezen.

— «allesszins niet» kan in het Nederlands korter gezegd worden en directer door «geenszins».

— «van aard zijn te»: verkeerde vertaling van het Franse «être de nature à». Al is die à (gewoonlijk «om») niet vertaald, toch blijft de uitdrukking

een lelijk gallicisme. In het Nederlands is het: «van die aard zijn dat ze».

— «ontzenuwen»: weer een van die «sterke» woorden zoals de gebruikelijke «schenden, verkrachten, krenken» die op wetteksten e.a. worden toegepast. Hier wordt nu «geloofwaardigheid ontzenuwd».

Nu wordt er wel eens wat «ontzenuwd» in het Nederlands; zo pleegt men te spreken van «een betoog, een bewijs, argumenten ontzenuwen» waarmee men bedoelt «hun kracht ontnemen door afdoende weerlegging».

Die «geloofwaardigheid» van ons voorbeeld nu, kan «verminderd» of zelfs «teniet gedaan» worden; men kan ook zeggen «dat ze de verklaringen van M... minder (of niet) geloofwaardig zouden maken».

7. «Overwegende dat... duidelijk blijkt dat, *waar* V... aan eerste verdachte toestond kosteloos betrekkingen te hebben met haar serveuse M... zij zulks deed opdat de politiecommissaris tegen haar strafbare handelingen niet zou optreden;

dat er eveneens uit blijkt dat, *waar* de politiecommissaris het voordeel dezer kosteloze betrekkingen als geschenk aanvaardde, hij zulks deed *mits* stilzwijgende verbintenis dit optreden, waartoe hij ambtelijk verplicht was, achterwege te laten.

— «waar» drukt plaats uit in het Nederlands en heeft hier dus alleen betrekking op de plaats, waar de feiten zich voordeden. Men zou in zulke gevallen «als» moeten schrijven.

— «mits stilzwijgende verbintenis enz...»

Taal is een middel om gedachten mede te delen doch als men de regels niet eerbiedigt, loopt men gevaar tot ongewenste resultaten te komen, net zoals men door het verkeerd of achteloos bedienen van een machine arm of been kan kwijtraken. Iets dergelijks is hier gebeurd:

Als ik zeg «ik aanvaard dit geschenk mits de verbintenis erover te zwijgen «dan blijkt duidelijk dat mijn toegeving (aanvaardden) afhankelijk is van het vervullen van een voorwaarde (verbintenis) door een andere persoon.

Als hier nu staat dat de politiecommissaris de kosteloze betrekkingen aanvaardde «mits stilzwijgende verbintenis dit optreden waartoe hij ambtelijk verplicht was, achterwege te laten», dan mag ik hieruit afleiden dat de politiecommissaris van deze kosteloze gelegenheid gebruik maakte op voorwaarde dat een ander persoon zich ertoe verbond dit optreden (wat?) waartoe hij (de politiecommissaris of de andere) ambtelijk verplicht was, achterwege te laten. De andere mocht dus een daad waartoe hijzelf of de politiecommissaris ambtelijk verplicht was niet stellen. Moest hij het aan de politiecommissaris overlaten? Of in het geheel niets doen?

Natuurlijk lezen wij in deze verwarde zin wel wat de bedoeling der schrijvers is, maar de ondubbelzinnigheid ware vermeden als er had gestaan: ...«aanvaardde, hij dit kon doen mits zich er stilzwijgend toe te verbinden...» Als hij zich niet verbonden had, was er niets te aanvaarden geweest (cfr. de tekst bij de titel).

8. «Verzendt de beklaagden van het vervolg», ditmaal niet kosteloos!

9. «Dat inderdaad, uit het beroepsgrievenschrift *generlei* blijkt dat de verjaring, vóór 1 juni 1955, zou onderbroken *geweest* zijn.

- «generlei» is een bijvoeglijk naamwoord dat hier verkeerd als bijwoord wordt gebruikt. Men kan spreken van «generlei bewijzen» (in het geheel *geen*) doch hier moest men zeggen «geenszins» (in het geheel *niet*).
- «geweest»; hier weer zo'n dubbelzinnigheid. Uit «geweest» blijkt dat de onderbreking er kan geweest zijn en dan weer ongedaan gemaakt; dan is de verjaring onderbroken geweest en is zij het nu niet meer. Men bedoelde echter «geworden» (één van de vertalingen van het Frans «été») dat doorgaans wordt weggelaten in goed Nederlands. Zonder de tijdsbepaling «vóór 1 juni...» zou de zin in orde zijn.
- 10. «...openbare diensten ... van de Staat afgescheiden, bij wijze van stichting, bekleed met afzonderlijke rechtspersoonlijkheid en welke *genieten van* een bepaalde zelfstandigheid in hun beheer.»
- «genieten van» betekent plezier hebben van iets, genot smaken (b.v. in de vakantie van zijn vrijheid genieten). Hier had moeten staan «genieten» zonder meer.
- 11. «... en hem te horen verwijzen de schade te herstellen».
- «verwijzen» doet men «tot» iets, dus: «... te horen verwijzen tot het herstellen van de schade».
- 12. «... en dat de verweerder dit feit niet *afstrijdt*...» «afstrijden», met de betekenis van loochenen, is gewesttaal en dus af te raden. A.B.N. hiervoor is «loochenen», «tegenspreken» eventueel «ontkennen».
- 13. «... dat de wetgever door de stichting van instellingen van maatschappelijke zekerheid, aan bepaalde onzekerheden en wisselvalligheden van het leven, zoals werkongeval... enz. *diegene zich* door loonarbeid een inkomen verschaffen heeft willen onttrekken door het verschaffen van zekere prestaties;
- «diegene zich...» volledig ware «diegene die zich...» eenvoudiger ware «wie zich...»
- Verder is deze zin ongelukkig gebouwd door het naar achter verplaatsen van het werkwoord «onttrekken» dat hoort bij «aan»... en de eigenaardige plaatsing van het voorwerp «diegene».
- Beter ware een constructie als deze:
«... dat de wetgever door de stichting van instellingen van (voor?) maatschappelijke zekerheid, wie zich door loonarbeid een inkomen verschaft, door het verschaffen van zekere prestaties heeft willen onttrekken aan bepaalde onzekerheden en wisselvalligheden van het leven, zoals... enz.
- «onttrekken aan» is minder gelukkig en zou kunnen vervangen worden door «vrijwaren voor» of «beschermen tegen».
- Het tweede «verschaffen» kon dan «leveren» worden of het eerste «verwerft», enz...
- Vingt fois sur le métier...

J. Léliard

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State, jrg. 1958, oktober-december 1957 :

Rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1959, nr 3 :

J. Matthys : Invloed van de muntdevaluaties op de vergoeding aan de gemeenschap verschuldigd door de nalatenschap van een der echtgenoten krachtens art. 1437 B.W.

Nederlands Juristenblad jrg. 1959, nr 15 :

H. J. Jansz : Het wetsontwerp tot wijziging van de Drankwet (Slot). — J. Veldstra : Het in werking treden der wetten. — A. Schenkeveld : Van Tuylls strijd voor het Recht. — D.G. Kortenbout Van der Sluis : De verkiezingen 2e Kamer Staten Generaal. — D.J.J. Den Hartog : De kern van het Ontwerp-Praktijzinswet. — F. Salomonson : Nogmaals de subrogatie van een buitenlands risicodragers ex sociale verzekering.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1959, nr 4579 :

D. P. A. Nakken : De openbare registers en het kadaster, nu en straks (IV). — J. M. Polak : Tijdschriftenoverzicht, Rechtsgeleerd Magazijn Themis jrg. 1957.

Journal der Tribunaux, jrg. 1959, nr 4231 :

R. Henrion : L'unité de juridiction.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, jaargang 1959, nr 106 :

A. Rubbens : Le rang du privilège du gage du fonds de commerce.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1959, nr 2 :

M. A. A. Gilliaux : Les accidents causés par les véhicules d'automobiles. — Rechtspraak.

Revue de Droit Familial, jrg. 1959, nr 1 :

J. Dobbels : La Clôture des Enquêtes et ses conséquences. — A. Pasquier : Les demandes reconventionnelles en matière de divorce et de séparation de corps.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"